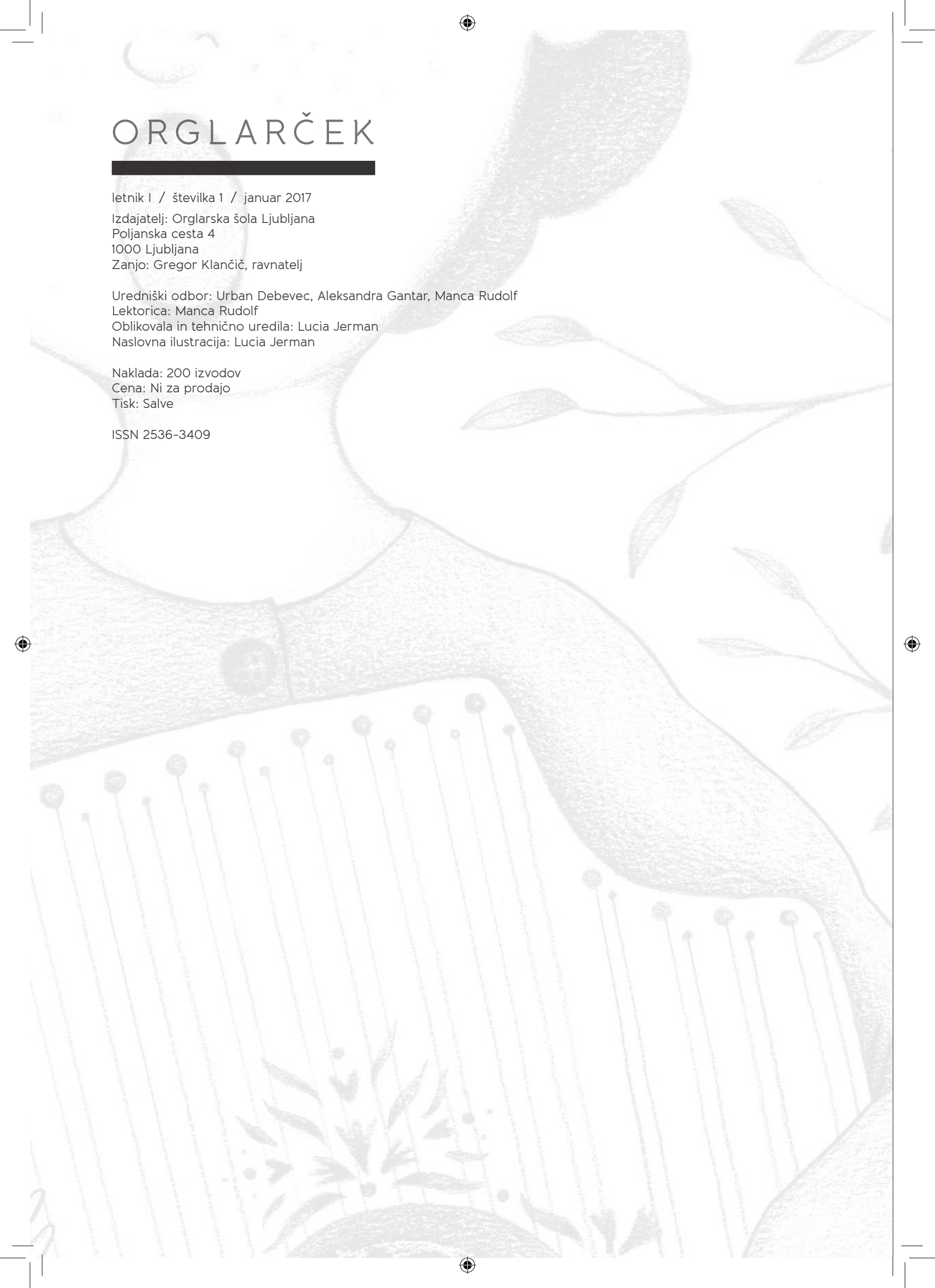

ORGLARČEK

GLASILO ORGLARSKE ŠOLE V LJUBLJANI / letnik I / številka 1 / marec 2017
ISSN 2536-3409

ORGLARČEK

letnik I / številka 1 / januar 2017

Izdajatelj: Orglarska šola Ljubljana

Poljanska cesta 4

1000 Ljubljana

Zanjo: Gregor Klančič, ravnatelj

Uredniški odbor: Urban Debevec, Aleksandra Gantar, Manca Rudolf

Lektorica: Manca Rudolf

Oblikovala in tehnično uredila: Lucia Jerman

Naslovna ilustracija: Lucia Jerman

Naklada: 200 izvodov

Cena: Ni za prodajo

Tisk: Salve

ISSN 2536-3409

UVODNIK

Glasba je fenomen velikih razsežnosti. Dandanes nas spremlja praktično na vsakem koraku, zavedno ali nezavedno. Včasih (morda pre pogosto?) predstavlja zgolj zvočno mašilo za prekrivanje tišine ali hrupa, spet drugič se znajde v funkciji stimulacije človekovega počutja in občutenja, služi kot obogatitveno sredstvo družbenih obredov in dejavnosti ... Kar pa še zdaleč ne pomeni, da je glasba samoumevna (čeprav se jo žal v svetu kapitalizma, podobno kot tudi ostale dobrine, pogosto tako obravnava) – po vsem svetu lahko sledimo bogati zgodovini ustvarjalcev in stvaritev, tehnikam nastajanja glasbe, njenim funkcijam in pomenom, ki ji jih pripisujejo. Tudi na Orglarski šoli v Ljubljani je osrednja tema glasba. Prispevki v glasilu, ki je pred vami, pričajo o številnih različnih načinih, s katerimi se ji skušamo približati. V tej številki in vseh nadaljnjih so se in se še bodo predstavili profesorji, ki nam osvetlujejo in razsvetlujejo obzorja ter nas spodbujajo pri glasbeni dejavnosti. V njej odkrivamo tudi drobce preteklosti in polpreteklosti zgodovine, se sprašujemo o funkciji (cerkvene) glasbe in položaju glasbenikov, svetujemo, napovedujemo prihodnost, vabimo k širjenju (in ohranjanju) nevrnske mreže in se sladkamo (tokrat po Mozartovo). Zato dovolj besedičenja – upamo, da bo prvo glasilo bralcem v veselje (in širitev obzorij), vsem, ki so na tak ali drugačen način povezani z Orglarsko šolo pa v spodbudo, da zberejo pogum, si vzamejo čas in prispevajo delček svojega znanja, vedenja, modrosti, talentov ... V upanju na še mnoga leta prijetnega druženja ob glasbi, tako ali drugače.

• ALEKSANDRA GARTNAR

OSEBNOSTI

Anton Foerster	4
Vivat academia, vivant professores	6

ČASOVNICA

Poročilo o šolskem letu	10
Ekскурzija Orglarske šole na Dolenjsko in Notranjsko	12
Koncert Camerona Carpenterja na prenosnih orglah	14
Slavnostni inavguracijski koncert novih orgel UL AG	15
Zgodilo se bo	16

STROKOVNA RUBRIKA

Razvoj notnega črtovja	19
Zgodovina Orglarske šole	21
Alojzij Zupet	22
Pravilna pevška drža	25
Kratka zgodovina orgel	26
Hydraulos	27

RAZMIŠLJUJOČA RUBRIKA

O ljudskem petju pri maši	28
Ali je biti organist še poklic?	29

ORGLARČKOV OTIUM

Mozartovi kolački	31
Osmerosmerka	32
Šale in anekdote	33

ANTON FOERSTER (1837-1926)

Javnosti je najbolj poznan kot skladatelj za raznovrstne zborovske sestave, ljubljanski Orglarski šoli pa je še posebej pomemben kot njen ustanovitelj in prvi ravnatelj. Anton Foerster je sicer po rodu Čeh, a ga je poslanstvo pripeljalo v Slovenijo, kjer je preživel večino svojega življenja in se tako vtisnil v skupni spomin našega naroda.

Pomemben vpliv na Foersterja je imela njegova mladost, ki jo je preživel obdan z glasbeniki. Rodil se je 20. decembra v Osenicah, majhni vasi, 60 kilometrov severovzhodno od Prage. Njegov oče je bil učitelj in vodja cerkvene glasbe v tistem kraju, glasbeniki - pedagogi pa so bili Foersterji že rodbinsko. Mladi Anton je do svojega 12. leta prepeval v očetovem zboru in očetu celo pomagal z igranjem orgel. V tistem času pa mu je umrla mati in odšel se je šolat na nižjo gimnazijo v bližnje mesto Mladá Boleslav, nato pa še na jug, na višjo gimnazijo v Češke Budějovice. Že na nižji gimnaziji je sodeloval pri župnijskem petju in si pridobil sloves dobrega tenorista ter vodil šolski zbor, kasneje pa je začel poučevati tudi zborovsko petje, vse na podlagi prvih učnih ur, ki jih je dobival doma pri svojem očetu.

Po gimnaziji je za slabo leto vstopil v cistercijanski samostan v Višjem Brodu, kjer se je temeljito in sistematično lotil raziskovanja glasbe, medtem ko je bil v noviciatu meniškega reda. Po 11 mesecih je izstopil in se preselil v Prago, kjer je študiral pravo. Pravnik je tudi postal, vendar tega poklica nikoli ni opravljal. Čas so mu zaposlile dejavnosti pri pevskem društvu in poučevanje na glasbenih zavodih, postal je tudi učitelj-pianist v zavodu slavnega skladatelja Bedřicha Smetane. Z njim je navezal tesno prijateljstvo, Smetana pa ga je tudi spodbujal k skladanju, ko je v tistih letih Foerster zložil eno svojih prvih skladb, Štiri lirske pesmi (Čtvero pisni, 1862).

Ob koncu študija se je pripravljaj na zadnji izpit, ko se je odločil, da je glasba zanj edini pravi poklic, zato je sprejel mesto organista in zborovodje v hrvaškem Senju. Tam ni našel ne zbora ne not, ki bi ustrezale obredju, ki se je v tisti škofiji odvijal v stari slovanščini, zato je sestavil nov zbor in bil prisiljen pisati nove skladbe v ustreznem jeziku. Ustanovil je glasbeno šolo in s Češke pripeljal tri instrumentaliste, vodil pa je še danes delujočo mestno godbo¹, ki je bila takrat še v povojih. Nato se je z ženo in sinom (ki je postal pianist) preselil v Ljubljano, kjer naj bi prevzel glasbeno plat v Čitalnici in Dramatičnem društvu.

Že leta 1868 pa je postal vodja ljubljanskega stolnega kora in reformiral cerkveno petje na Slovenskem. S stolnim dekanom, Janezom Zlatoustim Pogačarjem, sta razmišljala o ustanovitvi Cecilijanskega društva, ki je uradno nastalo leta 1877 in si je prizadevalo za skladnost cerkvene glasbe z obrednikom in enotna merila za cerkvene skladbe. Ob društvu je ustanovil tudi Orglarsko šolo, ki jo je vodil do leta 1908, in revijo Cerkevni glasbenik, kjer je bil dolga leta urednik notnih prilog. Foerster je ob svojem trudu za napredek slovenskega kora požel marsikatero neodobravanje med ljudstvom, ki je imelo raje preproste napeve, denimo Gregorja Riharja. Poučeval je petje v srednjih šolah, Alojzijevišču in Huthovem dekliškem zavodu ter spočetka sodeloval na koncertih kot pianist.

I. OSEBNOSTI // znana osebnost

Na razpis, ki ga je objavil kranjski deželni odbor za slovensko opero, je Foerster odgovoril z delom, ki ga danes razglašamo za prvo slovensko opero. Leta 1872 so Gorenjskega slavčka dvakrat izvajali v ljubljanskem gledališču, potem pa še štirikrat leta 1896 z manjšimi skladateljevimi popravki. Ko se je Foerster upokojil, je šel živet k sinu v Novo mesto, kjer je 17. aprila 1926 umrl v starosti 88 let.

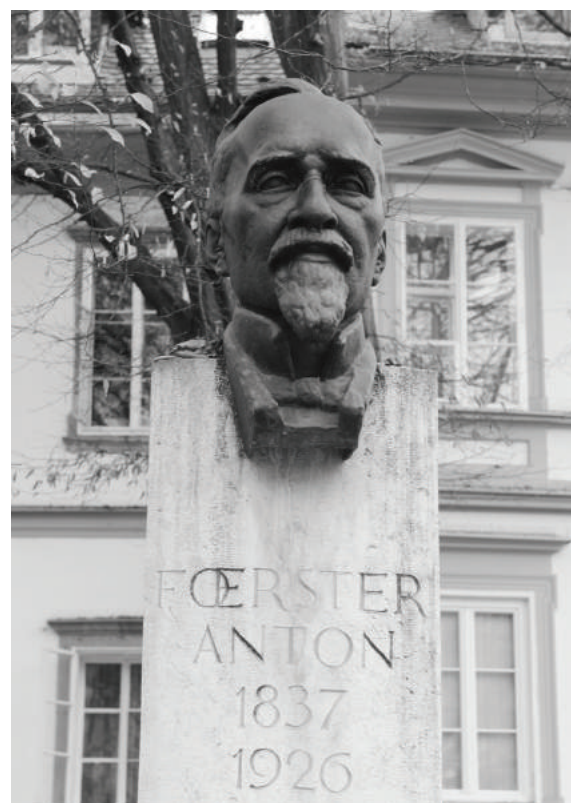
Anton Foerster je eden najbolj izrazitih romantičnih skladateljev slovenskega prostora. V pesmarici *Slavimo Gospoda* iz leta 1992 lahko najdemo le štiri njegove skladbe, saj njegov slog ni najenostavnejši za ljudsko petje. Foerster je slovenski napev povzdignil in vanj uvedel sodobno evropsko noto. »Po bistvu svoje glasbe je Foerster lirik. Mila je njegova melodika, plemenit je v mišljenju, krepak v koncepciji, ki mu jo okriljuje nenavadno bogata fantazija,«² je v reviji *Dom in svet* zapisal njegov sin, dr. Vladimir Foerster.

Njegova dela so izhajala v njegovi samozaložbi pri Glasbeni matici in drugih, mnoge pa tudi kot priloge Cerkvenega glasbenika. Napisal je 8 latinskih maš in 3 slovenske, 3 rekvieme in 1 mašo v glagolici. Od teh se po slovenskih cerkvah še najpogosteje sliši Missa in honorem s. Caeciliae. Znale so tudi njegove sakralne skladbe *Večerni Ave*,

Z glasnim šumom s kora, Ave Maria in druge, združeval pa jih je v različne zbirke (XX izvirnih cerkvenih pesmi, Cecilija, Cantica sacra, 25 cerkvenih pesmi).

Napisal je mnoge posvetne samospeve in instrumentalne skladbe (*Kranjska slavnostna koračnica*, *Slovanska suita*, *Slovanska sonata*), od vokalno-instrumentalnih del pa poleg že omenjenega Gorenjskega slavčka še *Dom in rod* (opera, nikoli izvajana, čeprav dana ljubljanski operi v izvedbo), *Vodnikov venec* (za moški zbor in samospeve s klavirjem) in kantati *Turki na Slevici* ter *Domovini* (zadnje tri je izvajala Glasbena matica). Napisal je tudi mnoge učbenike za pouk petja, klavirja, kontrapunkta, harmonije in generalbasa.

Anton Foerster nam s svojim plodovitim življenjem kaže zgled delavnosti in zagnanosti. Glasbo je dojemal kot poslanstvo in s tako mislijo odpotoval od rojstnega kraja vse do Hrvaške in Slovenije, kamor pa je prišel, je odgovorno sprejel svojo vlogo ter se zavedal svojih dolžnosti. Poleg tega je vedno iskal nove poti, kako bi iz svojega poklica izvlekel kar največ in s svojim talentom obogatil vsako okolje, v katerem se je znašel, kar je gotovo izziv za vsakega glasbenika.

fotografija: Milan Štupar, dLib.si

• GAŠPER URH

1. V. Foerster (1904, 216–223) navaja, da je Foerster to godbo ustanovil, medtem ko drugi vir (A. Glavičič 1997, 227–252) omenja Foersterja kot šele četrtega kapelnika godbe.

2. V. Foerster 1904 (220)

Viri

Foerster, Vladimir. »Anton Foerster; Življenjepisna načrt.« *Dom in svet*, l. 17, št. 4, 1904, 216–223.

Premrl, Stanko: *Foerster, Anton (1837–1926)*. Slovenska biografija. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi190559/#slovenski-biografski-leksikon> (1. december 2016). Izvirna objava v: Slovenski biografski leksikon: 2. zv. Erberg - Hinterlechner. Izidor Cankar et al. Ljubljana, Zadruga gospodarska banka, 1926.

Glavičič, A.: *Iz starije prošlosti senjske glazbe*. Senj, zb. 24, 1997, 227–252.

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

PROF. JULIETA KUBIK DE HABJANIČ

Kje in kdaj ste se bili rojeni?

Rojena sem bila prav v središču glavnega mesta Argentine. V mestu Buenos Aires, daaljnega leta 1967! (No, zdaj pa veste!)

Kje ste prejeli glasbeno izobrazbo?

Na prvem mestu bi izpostavila moja starša: oče je bil skladatelj in dirigent (tudi violinist, pianist in klarinetist). Njegova muza, sopranistka, je bila moja mama (pedagoginja, slikarka in novinarka).

Druga najbogatejša šola je bila zagotovo življenje v opernem gledališču Teatro Colon. Peti v otroškem pevskem zboru »Coro de ninos del Teatro Colon« je pomenilo ne le odgovornost in učenje programa (opernega in koncertnega) temveč tudi učenje petja, teorije, tujih jezikov, odrskega gibanja, igre ter skupinsko in individualno dela oz. zborovsko in solistično. Gledališče je poskrbelo za glasovno zdravje vseh pevcev, torej tudi za pevsko zdravje otroškega zbora. Seveda se je bilo nadvse zabavno preobraziti v različne vloge za vsako opero! Vaje so bile od torka do petka, takoj po šoli, od 17h pa do ...? in predstave od torka do nedelje, tudi do polnoči in čez (pomislite npr. na opero Boris Godunov).

Na državnem konservatoriju sem v prvi stopnji (5 let) opravljala teoretične predmete in klavir.

Akademijo sem obiskovala v Ljubljani. Vpisala (in končala) sem jo pri prof. Alenki Dernač Bunta, akademski glasbenici, pevki in profesorici petja.

Imate družino in otroke?

Ja, imam. Ni skrivnost, da imam rada barvo in vibracije basov ... moj najljubši bas je moj mož, Gregor, najina hči je najbolj osupljiva, lepa Vida!

Kaj radi počnete v prostem času?

V prostem času? Zveni bahavo, a prostega časa nimam. Res je, da tudi sedim na kavču in gledam televizijo, a morate mi verjeti, da ves čas premišlujem, podoživljam in analiziram, kaj je učenec delal tisti dan ali kaj nasploh je že dosegel ter kako mu moram posredovati novo, nadaljevalno snov. O tem tudi sanjam. Največkrat se zbudim s pesmijo in glasom učenca v mislih! V drvenju časa pa imam dve stvari, ki me pomirita in odmakneta od vsega; sudoku in taščin vrt v mesecu avgustu!

Če bi lahko v tem trenutku izbrali, katera bi bila trenutno vaša najljubša skladba in kateri skladatelj vam je trenutno najbolj pri srcu?

Trenutno mi v glavi zveni nešteto skladb, saj sem v fazi izbiranja programa za več kot 40 učencev, dijakov in študentov. Bi si pa odrgala trenutek tišine in v njej poslušala čisti zvok Brahmsovega Kvinteta za klarinet in godala v h-molu ... (Aaaah, pa ne katerokoli verzijo!)

Kje se še glasbeno udeležujete?

Petje oz. vokalno tehniko poučujem na Pevski šoli Glasbene matice Ljubljana na Akademiji za glasbo in od 1. septembra na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. Sodelujem s pevskimi zbori širom po Sloveniji, a izpostavila bi predvsem MePZ GML, KZ Grgar, MePZ Viva in ne nazadnje tudi KZ Ave.

Kaj vam pomeni učenje na Orglarski šoli?

Radost in odgovornost. V tolikšni meri kot smatram svoj poklic: neskončna (pa četudi je ne izpolnim, kot si sama želim!). Bi želeli svojim učencem kaj sporočiti?

V letošnjem letu se (upam, da le začasno) poslavljam od toplih prostorov na Poljanski cesti, od njegovih orgel, od toplega in prijateljskega kolektiva ter od vas, tistih, katerim sem želela dati mnogo več. V teh vrsticah vam pustim moj moto: MOJ VDIH JE MOJ NAVDIH. Išcite še naprej v njem celostni življenjski pomen in ga spremljajte z dobro oporo, pravilno impostacijo in pravim attaccom!

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

PROF. GREGOR KLANČIČ

Kje in kdaj ste se bili rojeni?

Rodil sem se 17. decembra 1971 v Šempetru pri Gorici. Do prihoda v Ljubljano sem živel v Mirnu.

Kje ste prejeli glasbeno izobrazbo?

Glasbeno izobrazbo sem prejel najprej doma pri svojem očetu, ki je bil glasbeni pedagog, proti koncu osnovne šole pa sem začel obiskovati glasbeno šolo, kjer sem zaključil sedem letnikov klavirja in program teorije. V 4. letniku srednje šole sem se vpisal na Orgelski tečaj v Novi Gorici, kjer me je orgle poučeval prof. Hubert Bergant. Po enoletnem, nekoliko intenzivnejšem pristopu k učenju harmonije in kontrapunkta, sem šel na sprejemne izpite na Akademijo za glasbo v Ljubljani, kjer sem študiral na oddelku Glasbena pedagogika in diplomiral iz teme Glasbeno založništvo Goriške Mohorjeve družbe, kasneje pa še na oddelku Cerkevna glasba, kjer sem diplomiral z orgelskim koncertom in teoretično analizo izvajanih skladb.

Imate družino in otroke?

V Ljubljani sva si z ženo Renato ustvarila družino s tremi otroki, Urško, Zalo in Leonom.

Kaj radi počnete v prostem času?

Prostega časa nimam prav veliko, ko pa nimam drugega dela (službe, vadenja kakšnega novega programa na orgle ali pevske vaje z različnimi zbori) počivam, včasih preberem kakšno knjigo ali pa grem na sprehod.

Če bi lahko v tem trenutku izbrali, katera bi bila trenutno vaša najljubša skladba in kateri skladatelj vam je trenutno najbolj pri srcu?

Več skladateljev mi je pri srcu, vsak me po svoje nagovarja, težko rečem, morda trenutno J. S. Bach in njegov Magnificat, ki ga ravno pripravljam za decembrski koncert.

Kje se še glasbeno udeležujete?

Poleg dela v ljubljanski stolnici, na Orglarski šoli in v bogoslovju, kar je moja služba, se glasbeno udeležujem predvsem z vodenjem zborov – Consortium musicum, KZ Mysterium iz Kranja, oktet Lipa iz Trebnjega, sodelujem pri deškem zboru, ki deluje v okviru KD Schellenburg. V okviru tega društva tudi sodelujem pri pripravi Sakralnega abonmaja, na Teološki fakulteti poučujem izbirni predmet Cerkevna glasba v službi bogoslužja oz. Teorija glasbe in gregorijanski koral in Zborovsko petje, vadam orgle za različne priložnostne koncerte z zbori ali solisti, morda še kaj ...

Kaj vam pomeni učenje na Orglarski šoli?

Učenje na Orglarski šoli mi pomeni predvsem odgovornost do razvoja cerkvene glasbe pri nas. Poleg znanj, ki jih na šoli pridobijo slušatelji, bi želel vzgojiti čimveč predanih glasbenikov, ki bi znali glede na situacijo in zmožnosti po župnijah uspešno voditi glasbeno življenje.

Bi želeli svojim učencem kaj sporočiti?

Učencem bi želel sporočiti, naj bodo vztrajni, kljub včasih težkim okoliščinam in naj v glasbi in poustvarjanju le te ne iščejo zgolj sebe.

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

PROF. RENATA VEREŠ KLANČIČ

Kje (in kdaj) ste se bili rojeni?

Rodila sem se 20. februarja v Murski Soboti, odraščala pa na drugem bregu reke Mure, v vasi Podgrad pri Gornji Radgoni.

Kje ste prejeli glasbeno izobrazbo?

Nižjo glasbeno šolo sem obiskovala v Gornji Radgoni, Srednjo glasbeno v Mariboru – Teoretski oddelek, v Ljubljani sem na Akademiji za glasbo diplomirala na oddelku Glasbena pedagogika, na Srednji glasbeni v Ljubljani sem pri prof. Zlati Ognjanović zaključila Petje na srednji stopnji, nato pa nadaljevala s študijem solopetja na Akademiji za glasbo in diplomirala pri prof. Evi Novšak Houški.

Imate družino in otroke?

Sem poročena, mati treh otrok in skupaj se imamo prav lepo.

Kaj radi počnete v prostem času?

Priznam, da je prostega časa malo, kljub temu pa najdem čas za branje, sprehod, pogovor.

Če bi lahko v tem trenutku izbrali, katera bi bila trenutno vaša najljubša skladba in kateri skladatelj vam je trenutno najbolj pri srcu?

Nerada odgovarjam na taka vprašanja, ker se vsakodnevno srečujem z različnimi skladbami iz preteklosti in sedanjosti. Če je človek notranje uglasen, ga lahko nagovori preprosta ljudska pesem ali pa mogočno simfonično delo.

Kje se še glasbeno udeležujete?

Moja služba je petje v Zboru slovenske filharmonije, kar mi je v veliko veselje, poleg tega pojem v stolnem zboru v Ljubljani, kdaj pa tudi solistično nastopam, najraje ob spremljavi moža Gregorja.

Kaj vam pomeni učenje na Orglarski šoli?

Tukaj sem šele od začetka semestra, vendar ugotavljam, da je smiselno poučevanje prilagajati potrebam slušateljev. V veliko veselje mi bo, če bo učencem pridobljeno znanje koristilo v njihovem osebnem življenju ali v udejstvovanju na glasbenem področju.

Bi želeli svojim učencem kaj sporočiti?

Česarkoli se človek v življenju nauči, mu lahko enkrat koristi-

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

PROF. S. DIANA NOVAK

Kje in kdaj ste se bili rojeni?

Rojena sem bila leta 1982 v Kranju.

Kje ste prejeli glasbeno izobrazbo?

Prvo glasbeno vzgojo sem verjetno prejela od svoje starejše sestre, ki se je v glasbeni šoli učila klavir in solopetje ter obiskovala Orglarsko šolo v Ljubljani. Naučila me je brati note in zaigrati kakšno melodijo na klavir. Ob njej sem se navdušila za klavir in orgle. Kasneje sem obiskovala glasbeno šolo v Kranju, kjer sem najraje hodila k pouku teorije - Nauku o glasbi. Klavir mi je bil manj pri srcu, kasneje pa so me pritegnile orgle, ki sem se jih v Kranju začela učiti v sedmem razredu. V srednji šoli sem svojo »ljubezen« do teorije razvijala pri Glasbenem stavku na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani. Želja po glasbenem ustvarjanju pa me je pripeljala na Akademijo za glasbo, kjer sem zaključila študij kompozicije in glasbene teorije.

Kaj radi počnete v prostem času?

Ustvarjam ... na različnih področjih: v kuhinji, kaj oblikujem z računalnikom, pletem zapestnice – rožne venčke, klekljam. Grem v naravo peš, s kolesom ... Rada tudi preberem kaj o aktualnih glasbenih dogodkih pri nas in v tujini.

Če bi lahko v tem trenutku izbrali, katera bi bila trenutno vaša najljubša skladba in kateri skladatelj vam je trenutno najbolj pri srcu?

V zadnjem času večkrat poslušam Schubertove simfonije, najpogosteje v izvedbi dirigenta N. Harnoncourta. Rada pa si poiščem tudi posnetek kakšne Bachove kantate in ob poslušanju spremljam vsebino besedila. Vedno znova me prevzame Bachova globina vere, ki jo tako neposredno izraža z glasbo.

Kje se še glasbeno udeležujete?

Vsakodnevno v naši uršulinski cerkvi v Ljubljani igram orgle pri maši. V naši hiši domuje Deški zbor Schellenburg, kjer pomagam pri korepetiranju, sodelujem pa tudi pri organizaciji Sakralnega abonmaja. Za orkester Gimnazije Kranj in njihov božični koncert tudi pišem priredbe za zbor in orkester. V zadnjem času se več ukvarjam tudi z analizo in pisanjem člankov.

Kaj vam pomeni učenje na Orglarski šoli?

Lahko rečem, da je to poleg kompozicije ena mojih najljubših stvari, ki jih delam na glasbenem področju. Zdi se mi, da je glasba nekaj najbolj naravnega in notranjega v človeku. Ima določene zakonitosti in odkrivanje njenih značilnosti je kot simbol – vedno ti odkrije še nekaj drugega, te pripelje globlje in se vedno bolj odpira v neskončnost, v večnost, k Stvarniku. Vsako leto poučevanja se zgodi, da osupnem nad nečim, kar se mi na novo odkrije. Z znanjem in izkušnjami, ki sem jih prejela, želim tudi svojim učencem pomagati, da bi odkrivali lepoto, ki je v glasbi. Največji izziv pri pouku je preplesti teorijo s »pravo« glasbo. Žal imamo premalo časa, da bi lahko uresničila vse ideje, ki se mi v zvezi s tem porajajo.

Bi želeli svojim učencem kaj sporočiti?

Veselite se svojih darov, razvijajte jih na čim bolj ustvarjalen način in z njimi bogatite tudi druge.

Najlepša hvala za sodelovanje!

POROČILO O ŠOLSKEM LETU

Koncert orgelskih skladb Stanka Premrla

Sreda, 18. november 2015

Stolna cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani

V sredo, 18. novembra 2015, ob 17. uri se je v ljubljanski stolnici odvijal Koncert orgelskih skladb Stanka Premrla ob 50. obletnici skladateljeve smrti. Učenci ljubljanske Orglarske šole iz razreda prof. Polone Gantar so izvajali Premrlove orgelske pesmi Pastoralo v A-duru, Pastoralo št. 12 v E-duru, Pastoralo št. 14 v E-duru, Meditacijo, Molitev, Andante festoso, Toccato v h-molu, Cerkevno koračnico, Maestoso in Alelujo. Skladbe so zazvene izpod ubranih prstov in nog Ester Najger, Aleksandre Gartnar, Pie Skvarča, Klementine Tominšek, Jana Grobelnika, Francija Smrekarja, Mateje Knap, Mance Rudolf, Kristine Cotič in Ane Trošt. Stanku Premrlu smo se poklonili kot osrednji osebnosti cerkvene glasbe na slovenskem, plodovitemu skladatelju, uredniku Cerkevne glasbenika, vodji stolnega kora in ne nazadnje tudi kot ravnatelju Orgelske šole, ki je vanjo vnesel kar nekaj novosti.

Po koncertu je sledila sveta maša, pri kateri je stolni zbor izvajal Premrlovo Misso s. Familiaie, nato pa še slavnostni koncert, pri katerem sta zbor in orkester Consortium musicum pod vodstvom dirigenta Gregorja Klančiča izvajala Premrlov oratorij Sveti Jožef.

• MANCA RUDOLF

Poročilo o 1. razrednem nastopu učencev Gregorja Klančiča

Torek, 12. januar 2016

Kapela Teološke fakultete

V torek, 12. januarja 2016, je v kapeli Teološke fakultete potekal prvi razredni nastop učencev profesorja Gregorja Klančiča, ki se izobražujejo v okviru Orglarskega tečaja v Ljubljani.

Na nastopu smo nastopali učenci prvega letnika, David Kolšek, Branko Tanšek in Urban Debevec, učenka drugega letnika, Nika Antončič in učenec četrtega letnika, Medard Švigelj.

Po uvodnem nagovoru prof. Klančiča se je nastop začel. Prva točka je bil koral Durch Adams Fall ist ganz verderbt avtorja Johanna Pachelbela. Za tem smo poslušali Klotzovo pedalno vajo v D-duru in Waltherjev koral Erschienen ist der herrliche Tag. Potem smo poslušali Wohlmuthovo Pastoralo in dva Bachova korala. Sledile so še Premrlova Pastoralo v A-duru, Latzelsbergerjeva Sveta noč, Bachova Invencija št. 1 v C-duru ter Kimovčeva Božična sonatina. Po sonatini pa smo poslušali klavirski skladbi, Mazurko št. 4 avtorja Frédéric Chopina in Ragtime v C-duru, ki je avtorsko delo Branka Tanška. Deli sta bili izvedeni na pianinu na koru kapele Teološke fakultete. Za konec smo slišali še Mendelssohnovo Poročno koračnico in slavno Widorjevo Toccato iz Simfonije št. 5.

Nastop je trajal približno uro in pol, poslušalcev pa je bilo v kapeli okoli petnajst. Vzdušje je bilo prijetno, saj smo bili v kapeli zbrani sami ljubitelji orgelske glasbe. Za nekatere izmed nas je bil to prvi nastop na orglah, za ostale pa (upam) prijetna izkušnja.

• DAVID KOLŠEK

II. ČASOVNICA // Poročilo o šolskem letu

Koncert razreda organistov prof. Polone Gantar

Četrtek, 21. april 2016

Kapela Teološke fakultete

V četrtek, 21. aprila 2016, ob 18. uri je v kapeli Teološke fakultete zazvenelo 13 skladb izpod prstov in nog 7 učencev Orglarske šole v Ljubljani. Nastopili smo Ester Najger, Jan Grobelnik, Franci Smrekar, Kristina Cotič, Aleksandra Gartnar, Manca Rudolf in Mateja Knap. Orgelski koncert učencev iz razreda prof. Polone Gantar je otvorila Kristina Cotič z veličastno Bachovo Toccato v d-molu. Sledile so skladbe Fuga neznanega avtorja, Troštova Marginalija III, Premrlovi fuga Pridi molit in Pastoral v G-duru, Buxtehudejeva Victimae pascali laudes, Preludij na All for Jesus Malcolma Archerja, Pachelbelovi Toccata v e-molu in Chacona v d-molu, Bachova koralna predigra In dulci jubilo, Preludij v g-molu Gabriela Piernéja, Millerjeva Aleluja št. 1 (Meditacija); zaključilo pa se je ravno tako veličastno, kot se je pričelo, in sicer z učencem Francijem Smrekarjem, ki je napolnil kapelo z veličastnimi zvoki Boëllmannove Toccate iz Gotske suite.

Učenci smo se do aprila že dobro uigrali, zato je koncert potekal gladko, skladbe so bile poslušalcem v užitek, profesorica Polona Gantar in njeni učenci pa smo kapelo ta večer zapustili zadovoljni.

Zaključni koncert Orglarske šole v Ljubljani

Petek, 3. junij 2016

Uršulinska cerkev sv. Trojice v Ljubljani

Za zaključek šolskega leta na Orglarski šoli v Ljubljani vsako leto priredimo koncert v eni izmed ljubljanskih cerkva. Letos je zaključni koncert potekal v petek, 3. junija 2016, ob 19. uri v Uršulinski cerkvi sv. Trojice v Ljubljani. Profesorji orgel, s. Boža Čotar, Polona Gantar in Gregor Klančič so skozi celo leto pripravljali učence, ki so na zaključnem koncertu zaigrali naslednje orgelske skladbe: Preludij in fuga v F-duru, Christe, du Lamm Gottes, Jesus Christus unser Heiland, Preludij in fuga

v c-molu in Toccato v d-molu Johanna Sebastiana Bacha, Troštova Marginalijo III, Tomčevo Koračnico v G-duru, Pachelbelovi Magnificat in Durch Adams Fall ist ganz verderbt, Preludij na All for Jesus Malcolma Archerja, Preludij v D-duru Felixa Mendelssohna Bartholdyja, Alelujo Josepha Gruberja, Millerjevo Alelujo št. 1, Messiaenovo Pièce du Christ montant vers son Père iz cikla Vnebohod, Fanfare Jacquesa Lemmensa, Preludij v g-molu Gabriela Piernéja, Ach bleib mit deiner Gnade in

Lobe den Herren Maxa Regerja ter Boëllmannovo Toccato iz Gotske suite. Skladbe so zaigrali učenci David Kolšek, Ester Najger, Nika Antončič, Aleksandra Gartnar, Martin Meglič, Franci Smrekar, Nina Hočevar, Manca Rudolf, Jan Grobelnik, Urban Debevec, Pia Škvarča, Kristina Cotič in Medard Švigelj. Profesorica vokalne tehnike, Juljeta Kubik de Habjanič je pripravila nekaj pevskih točk, in sicer Mozartov kanon Dona nobis pacem, ki so ga zapeli učenci 1. letnika, Gerbičeva Ave Mario, ki sta jo odpeli Aleksandra Gartnar in Manca Rudolf, na orglah pa ju je spremljal Urban Debevec ter Fonghettijevo Vidi da due bei lumi, ki sta jo odpela Manca Rudolf in Urban Debevec. Dirigent in ravnatelj Orglarske šole, Gregor Klančič, pa je pripravil zbor, s katerim smo zapeli Troštovo Četrto mašo in Ave Mario Tomasa Luisa de Victorie. Koncert je bil kljub celi vrsti točk razgiban in slovesen, učencem pa je dober nastop vlil še dodatne motivacije, da smo se dobro pripravili na bližajoče se zaključne izpite. V veliko čast nam je bilo tudi preizkusiti prekrasne uršulinske orgle.

• MANCA RUDOLF

• MANCA RUDOLF

EKSKURZIJA ORGLARSKE ŠOLE NA DOLENJSKO IN NOTRANJSKO

Udeleženci ekskurzije v cerkniški cerkvi

Na topel poznopomladanski dan, 18. junija letošnjega leta, smo se v organizaciji Orglarske šole v Ljubljani z vseh vetrov nabrani vedoželjneži odpravili na izlet po Dolenjski, ki smo ga zaključili na Notranjskem. Izlet je bilo svojevrstno potovanje od Litije do Čateža – sicer ni imel nič veze z uro slovenskega jezika, niti se nismo ustavili pri vsaki gostilni, ki nam je prišla na pot, pač pa smo se po poti ustavili v številnih cerkvah in tam, razumljivo, preizkusili orgle.

Prvi cilj je bila cerkev Marije Vnebovzete v Novi Štifi, nedaleč stran od Ribnice. Tam sta nas sprejela g. Branko Košir in tamkajšnji organist. Orgle v Novi Štifi so delo avstrijskega izdelovalca orgel, Josefa Mauracherja. Na koru je bilo precej tesno, a smo se kljub temu nekako uspeli vsi stlačiti gor in jih preizkusiti. Družbo nam je še naprej delal g. Košir, ki nas je kasneje odpeljal v svojo orgelsko delavnico v Sodražici.

V delavnici Orglarstva Košir so nas zelo prijazno sprejeli, g. Košir, pred časom ravnatelj Škofijske orglarske delavnice v Mariboru, pa nam je opisal svojo poklicno pot. Nato smo imeli tudi priložnost ogleda notranjosti orgel, ki jih je imel tistikrat v popravilu in se nekoliko podrobneje podučili o mehanizmu delovanja orgel. Po okusni pogostitvi, ki nam jo je pripravila ga. Košir, smo se odpeljali naprej v sodraško župnijsko cerkev sv. Marije Magdalene, za katero je leta 2005 g. Košir izdelal povsem nove trimanualne orgle. Tudi te smo preizkusili in občutek pri igranju je bil res čudovit.

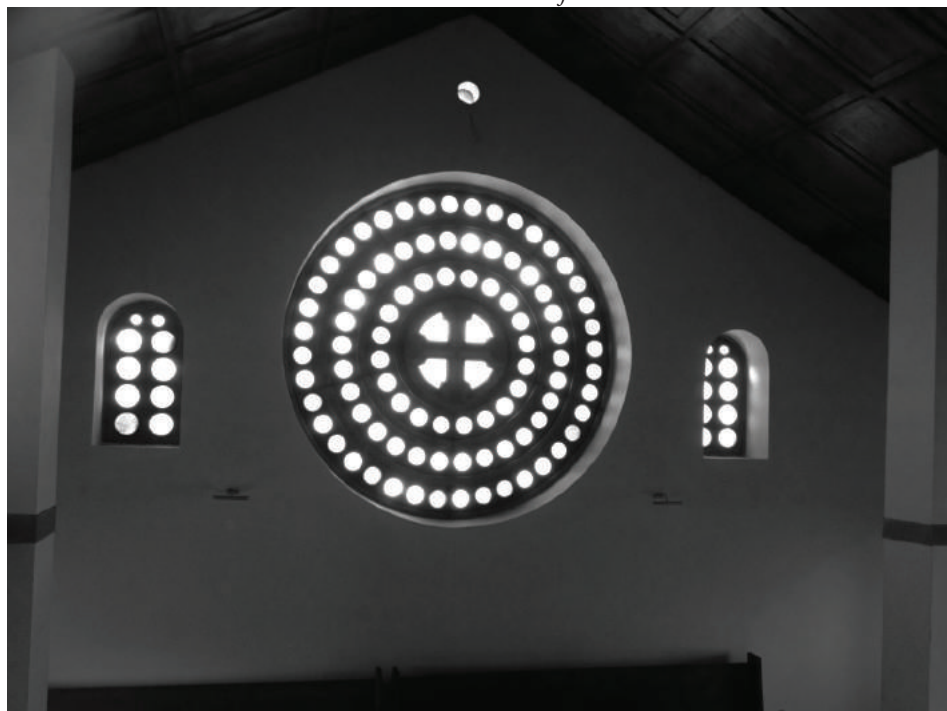
Del oltarja cerkve na Rakeku

II. ČASOVNICA // Orgle na orgle

Kunathove orgle v cerkniški cerkvi

Detajl nad vhodom cerkve na Rakeku

Ob igralniku orgel v cerkvi na Rakeku orglarja Antona Jenka

Pot smo nadaljevali proti Notranjski, kjer smo se ustavili še v Cerknici, preizkusili orgle orglarja Antona Jenka, nato pa si na Rakeku privoščili okusno kosilo. Po njem smo obiskali župnijsko cerkev Srca Jezusovega na Rakeku, kjer nam je tamkajšnji faran, in sicer učenec OŠ Medard Švigelj razkazal orgle taistega izdelovalca.

Ne nazadnje smo se po poti proti Ljubljani ustavili še na Uncu, kjer sta nas sprejela tamkajšnja farana, sedanja učenka OŠ Manca Rudolf in Metod Rudolf. Kdor je želel, je preizkusil tudi orgle v tamkajšnji cerkvi sv. Martina, ki so delo orglarja Ignacija Zupana ml.

Utrujeni, a zelo zadovoljni z izletom, smo se v popoldanskih urah vrnili v Ljubljano, na poti pa smo že kovali načrte za prihodnje leto ...

• ALEKSANDRA GARTNAR

KONCERT CAMERONA CARPENTERJA NA PRENOSNIH ORGLAH

Nedelja, 9. oktober 2016

Gallusova dvorana Cankarjevega doma

V sklopu prvega koncerta letošnjega Srebrnega abonmaja smo imeli priložnost slišati ameriškega organista Camerona Carpenterja in posebej zanj izdelane prenosne orgle, ki jih je uro pred koncertom tudi predstavil. Na digitalni osnovi delujoče orgle naj bi predstavljale njegov pogled na inštrument, katerega razvoj je šel z roko v roki s tehnološkim napredkom časa. Tako smo si lahko od daleč ogledovali in kasneje tudi prisluhnili inštrumentu, ki predstavlja konglomerat zvočne barvitosti vrste tradicionalno grajenih orgel po Ameriki. A to, kar smo poslušali, je bilo daleč od tradicionalne zvočne podobe orgelske glasbe. Carpenterjev koncertni program je bil snovno precej razgiban, začenši s priredbo Wagnerjeve uverture k operi *Mojstri pevci nürnberški* do priredbe skladbe *Oblivion* Astorja Piazzolle, Vilinskega kralja Franza Schuberta in Sherza Simfonije št. 6. v h-molu Čajkovskega, pa do idiomatsko pisanih del – te so predstavljala dela Lousia Vierna in Bachova dela (za konec je predstavil povsem svojstveno verzijo *Passacaglie* in fuge v c-molu, BWV 582). Program, ki ga je Carpenter tekom koncerta dodobra predrugačil – odvezl je Vilinskega kralja in Viernove Westminstrske zvonove, dodal pa priredbo Skrjabinove Klavirske sonate v Fis-duru, op. 30 ter svoje lastne improvizacije, je bil vsekakor izviren in primeren tako za prikazovanje tehnične zmogljivosti izvajalca kot tudi v veselje in užitek poslušalcem. Le ti pa s(m)o se naužili predvsem prvega – priznati si moramo, da je Carpenter zares mojster v tehnični podkovanosti igranja na orgle. O Carpenterju kot interpretu pa bi lahko zagotovo na dolgo in široko razpravljali – vsekakor ima svojstven pogled na orgelsko umetnost, njegova registracija je izredno barvita, raznolika in spreminjajoča se, tako da ponekod celo presega meje dobrega okusa. A kaj hočemo, prišel je iz Amerike in lahko bi se že navadili, da se tam res nič ne dogaja brez senzacionalnosti, s katero se je Carpenter tudi v tokratnem koncertu želel prikupiti poslušalcem, ki pa so ostali bolj ali manj malodušni. Morda pa bi le moral pustiti glasbi, da opravi svoje – z mero dobrega okusa.

*Cameron Carpenter;
za New York Times ilustriral Tom Bachtell*

• ALEKSANDRA GARTNAR

SLAVNOSTNI INAVGURACIJSKI KONCERT NOVIH ORGEL UL AG

Sreda, 19. oktober 2016

Kazinska dvorana

Saj ni res – pa je!

Akademija za glasbo je končno dobila akademskemu študiju primerne orgle. Te jim je podarila švicarska župnija St. Josef Horgen, v kateri so postavili nove orgle, stare, ki so jih izdelali v orgelski delavnici Kuhn, pa so v Ljubljano prispele še pred začetkom letošnje jeseni. Dvomanualni inštrument je nameščen v Kazinski dvorani na Kongresnem trgu in obsega 29 registrov. Med 19. in 22. oktobrom smo lahko prisluhnili seriji orgelskih koncertov, začeni s slavnostnim inavguracijskim, na katerem so nastopila trenutno najbolj vroča imena slovenske organistike ter gost iz tujine, švicarski organist in organolog Jonas Herzog. Ostali organisti so bili Mario Perestegi, Egon Mihajlovič, Dalibor Miklavčič, Tomaž Sevšek Šramel, Tone Potočnik, Maks Strmčnik in Tibor Kerekeš na trobenti. Celosten program je bil široko zasnovan – slišali smo dela zgodnjebaročnih skladateljev, kot sta Girolamo Frescobaldi, Francisco Correa de Arauxo, Fantazijo v G-duru, BWV 572, Johanna Sebastiana Bacha, nato pa je sledil velik preskok k sodobnejšim in sodobnim avtorjem – Jeanu Alainu, Petru Ebnu, Ivanu Florjancu in Damijanu Močniku. Slišali smo tudi dve improvizaciji (izpod prstov na rokah in nogah Miklavčiča in Strmčnika), v katerih je vsak improvizator na svojevrsten način prikazal barvito paleto zvokov, ki jih bodo lahko iz staro-novih orgel v Kazinski dvorani izvajali tudi bodoči organisti. Vsekakor je inštrument pomembna pridobitev za Akademijo in upamo, da bo kot tak tako ali drugače prispeval k porastu kvalitetnih orgelskih koncertov v Sloveniji.

• ALEKSANDRA GARTNAR

ZGODILO SE BO

MODRI ABONMA

CD/GD, 30. in 31. marec ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

dirigent Uroš Lajovic

klavir Eugen Indjic

Program:

J. Brahms:

Koncert za klavir in orkester št. 2 v B-duru, op. 83

C. M. von Weber: Turandot, scenska glasba, op. 37

P. Hindemith: Simfonične metamorfoze na teme Carla

Marie von Webra

GM ODER

SF/DSO, marec 2017

viola Valerie Albrecht

harmonika Manca Dornik

ZLATI ABONMA

SF/GD, 2. april ob 20.00

Budimpeški festivalski orkester

dirigent Iván Fischer

klavir Dejan Lazić

cimbale Oszkár Ökrös

Program:

F. Liszt: Madžarska rapsodija št. 1

F. Liszt: Koncert za klavir in orkester št. 2 v A-duru

R. Strauss: Tako je govoril Zaratustra, op. 30

SREBRNI ABONMA

SF/DMK, 5. april ob 19.30

Novozelandski godalni kvartet

Program:

W. A. Mozart: Godalni kvartet št. 16 v Es-duru, K. 428

G. Farr: Te Tai-O-Rehua

J. Body: Tri transkripcije

F. Mendelssohn: Godalni kvartet št. 3 v D-duru, op.

44, št. 1

ORANŽNI ABONMA

CD/GD, 6. april in 7. april ob 19:30

Orkester Slovenske filharmonije

dirigent Hans Graf

violina Alena Baeva

Program:

G. Fauré:

Maske in bergamaske, suita za orkester, op. 112

E. W. Korngold:

Koncert za violino in orkester v D-duru, op. 35

S. Rahmaninov: Simfonični plesi, op. 45

VOKALNI ABONMA

SF/DMK, 9. april ob 19.30

Ansambel musica cubicularis

sopran Theresa Dlouhy

tenor Daniel Auchincloss

tenor Manuel Warwitz

bas Matthew Baker

violina in glasbeno vodstvo Manfredo Kraemer

violina Guadalupe del Moral

viola Zsuzsanna Czentrár

viola da gamba Christoph Urbanetz

violon Domen Marinčič

orgelski pozitiv Tomaž Sevšek

Program:

J. K. Dolar: Miserere mei Deus / Usmili se me, o Bog

J. H. Schmelzer: Requiem / Rekviem

I. Posch: Paduana in Gagliarda V

H. I. F. von Biber: Balletti lamentabili / Žalostni plesi

J. H. Schmelzer: Lamento sopra la morte Ferdinandi

III / Tožba nad smrtjo Fedinanda III.

CHAOS ZA VELIKI ORKESTER IN ORGLE

SF, 11. april ob 19:30

Akademija za glasbo Univerze v Zagrebu

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

MLADI MLADIM

CD/GD, 11. april ob 19:30

orgelski koncert

MLADI MLADIM

Klub CD, 12. april ob 19:30

recital

Matic Kovač, *bas pozavna*

*

PANDUO

(Žiga Petrič in Filip Korošev, *tolkala*)

SAKRALNI ABONMA

Cerkev uršulinskega samostana v Ljubljani, 19. aprila ob 19.30

APZ Tone Tomšič *UL*

zborovodkinja Jerica Gregorc Bukovec

BLAGOSLOV NOVIH ORGEL

DELAVNICE ŠKRABL

Zaplaz, 23. april

MOZARTINE

SF/DMK, 23. april ob 11.00

Simfonični orkester RTV Slovenija

dirigent James Tuggle

violina Andrei Provotorov

Program:

J. N. Hummel: Freudenfest, uvertura v D-duru

M. Bruch: Koncert za violino in orkester št. 1

J. Brahms: Simfonija št. 2

ORGELSKI KONCERT

Zagreb, 25. april ob 19:00

Program: koral

GM ODER

SF/DSO, april 2017

saksofon Janina Lorenci

tolkala Lola Mlačnik

MODRI ABONMA

CD/GD, 11. in 12. maj ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

dirigent Stefanos Tsialis

harfa Tina Žerdin

sopran Sera Goesch

Program:

D. Škerl: Intrada za orkester

R. Glière:

Koncert za harfo in orkester v Es-duru, op. 74

R. Glière: Koncert za koloraturni sopran in orkester v f-molu, op. 82

S. Prokofjev: Poročnik Kijé, orkestrska suita

VOKALNI ABONMA

SF/DMK, 14. maj ob 19.30

Zbor Slovenske filharmonije

dirigent Johannes Prinz

klavir Tatjana Kaučič

alt NN

Program:

F. Mendelssohn: odlomki iz zbirke *Lieder im Freien* zu singen / Pesmi za na prostem

U. Krek: Three autumn songs

R. Schumann:

Meerfey / Morska vila

Der Wasserman / Povodni mož

B. Britten: odlomki iz cikla *Flower songs* / Cvetlične pesmi

J. Brahms: odlomki iz cikla op. 104, *Letztes Glück*, *Verlorene Jugend*, *Im Herbst* / Poslednja sreča, Izgubljena mladost, Jeseni

R. Schumann: *Zigeunerleben* / Cigansko življenje

M. György Seiber: *Three Nonsense Songs* / Tri nesmiselne pesmi

F. Schubert: *Ständchen* / Podoknica

Ljudska pesem iz Cornwalla: *I love my love* / Ljubim svojo ljubezen

Ljudska balada: *The three ravens* / Trije vrani

B. Bartók: *Štyry Slovenské národné piesnié* / Štiri slovaške ljudske pesmi

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

SAKRALNI ABONMA

Cerkev uršulinskega samostana v Ljubljani, 17. maja ob 19.30

*Komorni zbor Megaron
zborovodja Damijan Močnik*

KROMATIKA

CD/GD, 18. maj ob 19.30

*Simfonični orkester RTV Slovenija
Filharmonični orkester Bohuslava Martinůja
(Zlin – Češka)
dirigent En Shao
klavir Igor Ardašev*

Program:

G. Gershwin: Kubanska uvertura
M. Ravel: Koncert za klavir in orkester v G-duru
M. Ravel: Pavana za umrlo princeso
A. Skrjabin: Pesnitev ekstaze

ZLATI ABONMA

CD/GD

*Filharmonični orkester iz Novosibirska
dirigent Gintaras Rinkevičius
violina Vladim Repin*

Program:

P. I. Čajkovski: Italijanski capriccio, op. 45
S. Prokofjev: Koncert za violino in orkester št. 2 v g-molu, op. 63
N. Rimski-Korsakov: Šeherezada, op. 35

KOMORNA GLASBA Z ORGLAMI

Zagreb – Muzička akademija, 23. maj ob 19.00

ORANŽNI ABONMA

CD/GD, 25. in 26. maj ob 19.30

*Orkester in Zbor Slovenske filharmonije
Zbor SNG Maribor
dirigent Theodor Guschlbauer
sopran Petra Froese
alt Nuška Drašček Rojko
tenor Domagoj Dorotić
bas Marko Fink*

Program:

A. Bruckner: Simfonija št. 9 v d-molu, WAB 109
A. Bruckner: Te Deum v C-duru, WAB 45

**KONCERT ŠTUDENTOV ORGEL AG IZ
RAZREDA IZR. PROF. RENATE BAUER
CD/GD, 30. maj 2017 ob 19.30**

GM ODER

SF/DSO, maj 2017

Klavirski trio Ad hoc

MODRI ABONMA

CD/GD, 1. in 2. junij ob 19.30

*Orkester Slovenske filharmonije
dirigent Alejandro Posada
klavir Peter Jablonski*

Program:

S. Rahmaninov: Rapsodija na Paganinijevo temo za klavir in orkester v a-molu, op. 43
W. Lutosławski: Variacije na Paganinijevo temo
H. Villa-Lobos: Chôro št. 6
A. Márquez: Danzon št. 2

KROMATIKA

CD/GD, 6. junij ob 19.30

*Simfonični orkester RTV Slovenija
vodstvo in violina Gordan Nikolić
flavta Milena Lipovšek
čembalo Luca Ferrini*

Program:

J. S. Bach: Brandenburški koncert št. 5
L. van Beethoven: Velika fuga op. 133
K. Weill: Koncert za violino in pihalni orkester

ZGODILO
SE BO
LEGENDA

SF – Slovenska filharmonija
DMK – Dvorana Marjana Kozine
DSO – Dvorana Slavka Osterca
CD – Cankarjev dom
GD – Galusova dvorana

**Vstop na koncertni cikel GM oder
in nekatere orgelske koncerte je brez vstopnine.*

**Na spletu najdete tudi pester program koncertov, ki
jih pripravlja AG (spletna stran AG, povezava Kon-
certna sezona 2017).*

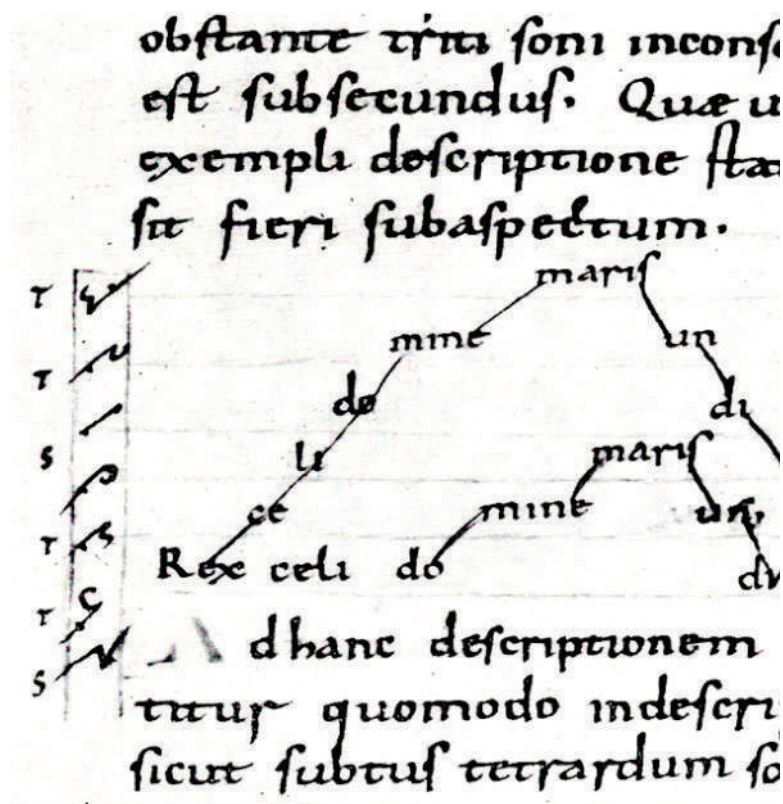
RAZVOJ NOTNEGA ČRTOVJA

Notno črtovje je sistem črt, na in med katere se vpisuje dogovorjene znake, ki glasbenikom služijo kot pomoč pri zapisovanju glasbe. Notni zapis, ki ga v kulturi zahodne glasbe poznamo danes, je le eden od mnogih zapisov, ki so v preteklosti služili glasbenikom.

Sistemi črt v prvih zapisih glasbe

Prvi viri, ki nam razkrivajo razvoj zahodnega sistema notnega črtovja, segajo v 9. stoletje. V traktatu iz tistega časa, *Musica enchiriadis*, najdemo sistem črt (imenovali so jih chordae), katerih število ni točno določeno. Nanje se je zapisovalo tone, ki so bili med seboj oddaljeni za interval sekunde. Če je šlo pri tem za malo sekundo, je bilo to ob začetku vsake črte označeno z znaki dasia sistema. Prav tako je bilo na začetku sistema označeno tudi, za kateri ton gre. Zlogi korala so bili v tem sistemu zapisani na črte. Tako je bilo jasno, na kakšni tonski višini se izvede določen del korala.

Okoli leta 900 je benediktinski menih Hucbald v traktatu *De harmonica institutione* uporabil šestčrtno notno črtovje, pri katerem so višine tonov označene z dasia znaki, podobno kot pri prejšnjem sistemu. Hucbald je črte enačil s strunami chitare, kitari podobnega glasbila. Takšen zapis najdemo tudi v traktatu *Scolica enchiriadis*, ki je služil kot neke vrste priročnik za učenje glasbe (nastal je ob že zgoraj omenjenem traktatu, *Musica enchiriadis*) ter v drugih sorodnih pozneje nastalih knjigah. V njih najdemo tudi sisteme z 18 črtami (verjetno je bila zgornja meja število dasia znakov). Le ti so služili predvsem kot učni pripomoček in jih v liturgičnih rokopisih ne zasledimo.

Specifične rešitve in standardizacija

V začetku prvega tisočletja sta bili dve izmed notacij za zapisovanje korala, benevetanska in akvitanška, diastematski, kar pomeni, da je bilo mogoče iz zapisa razbrati točno razdaljo med toni. Za to so bili v rabi različni načini. Eden od teh, ki je tudi kasneje prešel v splošno rabo, je bil sistem Gvida Areškega. Slednji je v delu z naslovom *Aliae regulae* predlagal, naj črte označujejo vsak drugi ton, torej tona, med katerima je razdalja intervala terce. Toni so se tako začeli zapisovati tako na črte kot tudi v prostorčke med črtami. Za točno določanje višine tona so služile obarvane črte – rdeča za ton f in rumena za ton c – ali pa je bila pred črto postavljena črka (pogosto je bila to črka, ki je označevala ton c – od tod tudi oznake za današnje glasbene ključe). Te principe so nato tekom let prevzeli po vsej Evropi. Barvne črte so se najhitreje uveljavile v Italiji, drugod pa so prevladale črte s črko (»ključem«). Barvne črte so po 13. stoletju že šle iz rabe. Najpogostejši so bili sistemi s štirimi črtami (Gvido ni določil točnega števila črt) – tovrstno zapisovanje korala se je ohranilo tudi v času tiska, vse do današnjih dni.

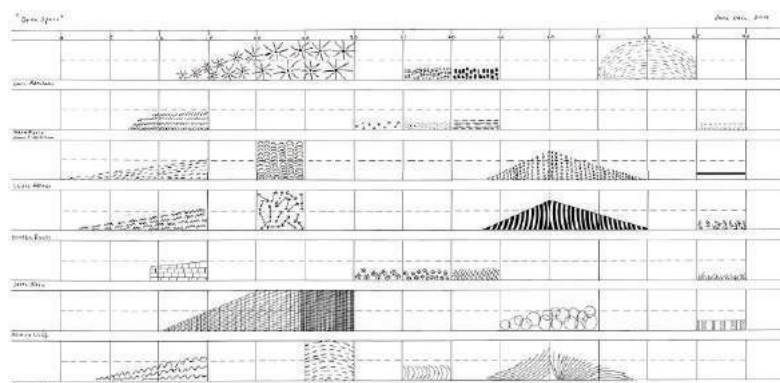
III. STROKOVNA RUBRIKA // Kreš&o

Polifona glasba in nadaljnji razvoj notnega črtovja

S polifono glasbo se je razširil tudi ambitus glasov, kar je vodilo do zapisov v sistemih s petimi črtami. Število črt v zapisih za različne glasove se je pogosto razlikovalo. Kljub temu je počasi začel prevladovati petčrtni sistem notnega črtovja. Izjema so npr. dela italijanskega trecenta in dela skladateljev, na katera so ti italijanski skladatelji vplivali. Tu je bil v rabi šestčrtni sistem. Izjema so tudi skladbe za instrumente s tipkami, pri katerih je bil part leve roke zapisan v sistem z večimi črtami, kot pa jih je imel sistem, v katerega je bil napisan part desne roke (npr. Frescobaldijeve Toccate e partite d'intavolatura di cembalo iz leta 1614 – part za levo roko je zapisan v osemčrtno črtovje, za desno po v šestčrtno). Kljub temu v instrumentalnih delih po 17. stoletju redko kdaj še srečamo notna črtovja z več kot petimi črtami.

Notno črtovje nekoč in danes

Tako je ostalo vse do 20. stoletja, ko so skladatelji z inovativnimi rešitvami skušali premostiti omejitve v zalogi tonov, ki jih tovrsten način zapisovanja zagotovo ima, saj se med intervalom male sekunde in intervalom čiste prime v resnici nahaja še veliko manjših razdalj med tonoma, ki pa jih je v obstoječem sistemu težko točno zapisati. S tem so že sami zapisi sodobne glasbe postali svojevrstna umetnina, ki prav gotovo vsaj malo spominja na čase, ko se je glasbo šele začelo zapisovati in je bil nabor rešitev za to, kot smo videli, velik in raznolik.

Open Space, skladba za elektroniko, klavir, klarinet, harmoniko, pozavno, kitaro in tolkala
skladatelj **Jasona Kahna**

Frescobaldijeva *Aria detta la Frescobalda* iz dela *Toccate II* (1637)

• ALEKSANDRA GARTNAR

Vir:

Hiley, David. "Staff." *Grove Music Online*.
Oxford Music Online. Oxford University Press,
dostopano 1. decembra 2016, <http://www.oxfordmusiconline.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/subscriber/article/grove/music/26519>

ZGODOVINA ORGLARSKE ŠOLE

Začetki: pod Foersterjevim vodstvom

Orglarska šola v Ljubljani je bila na pobudo Cecilijinega društva ljubljanske škofije ustanovljena leta 1877. Od takrat se je na mestu ravnatelja zvrstilo pet glasbenikov: Anton Foerster, Stanko Premrl, Venceslav Snoj, Jože Trošt in Gregor Klančič.

Orglarska šola je bila poleg glasbene šole pri Filharmonični družbi in glasbene šole Glasbene matice pomembna izobraževalna ustanova. Ustanovili so jo zaradi porajajočih se sprememb v javnem šolstvu in nasploh slabi izobraženosti cerkvenih glasbenikov. Prvo leto se je v šolo vpisalo 19 učencev, naslednje leto 28, potem pa se je povprečje ustavilo nekje pri 20 učencih na letnik. Sprva je bil pogoj starost nad 15 let in uspešno opravljen sprejemni izpit ali priporočilo duhovnika. Kasneje so se pogoji za vpis, še posebej starostna omejitev, nekoliko zaostri.

Leta 1877 je bilo na predmetniku 8 predmetov, in sicer petje in metodika pevskega pouka, harmonija, kontrapunkt, igra na klavir in orgle, osnove liturgije, zgodovina cerkvene glasbe ter dvostopenjski predmet glasbene teorije. Že začasa ravnateljavanja Antona Foersterja (1877–1908/09) se je predmetnik večkrat spremenil – nanj so dodali in kasneje zopet odvzeli predmete, kot so harmonija z generalnim ba-

som, modulacija, imitacija, kanon in fuga, koralno in figuralno petje. Leta 1885 je bila predlagana razširitev programa iz treh na štiri leta šolanja z obveznim poukom posojilništva, občinskega knjigovodstva, telovadbe, ekonomije in dramatike, a je bil predlog zavržen. So pa leta 1905 predmetnik obogatili še z dvema predmetoma, ki naj bi prispevala k boljši zaposljivosti organistov. To sta bila lepopisje in knjigovodstvo z računovodstvom.

Učenci so imeli za vajo na voljo tri instrumente: orgle, harmonij in klavir. Polletne in letne izpite so opravljali javno, pred izpitno komisijo in drugimi poslušalci. Učenci 2. in 3. letnika so se morali udeleževati tudi pevskih vaj na stolnem koru in sodelovati pri mašah.

Od leta 1877 do leta 1909 so na šoli poleg Foersterja, ki je učil harmonijo, kontrapunkt, modulacijo, oblike kanona in klavir, poučevali še štirje profesorji: p. Angelik Hribar je učil koralno in figuralno petje, klavir in orgle (po smrti, leta 1907, pa sta ga začasno nadomestila Anton Koritnik in Vojteh Hybašek) in Janez Gnjezda, ki je poučeval liturgiko in zgodovino cerkvene glasbe (po smrti, leta 1904, ga je nadomestil dr. Andrej Karlin).

Pouk je do leta 1882 potekal v dveh učilnicah Alojzijevišča (kjer se danes nahaja Teološka fakulteta), nato so ga preselili na Stari trg št. 13, v stanovanje prošta ljubljanske škofije, Antona Jarca. Od leta 1894 do leta 1911 je Orglarska šola delovala na Vodnikovem trgu v državnem poslopju.

V času Foersterjevega ravnateljavanja je iz Orglarske šole izšlo 144 organistov, med drugimi tudi Ignacij Hladnik in Karel Bervar.

• ALEKSANDRA GARTNAR

Nekdanje Alojzijevišče, vzgojni zavod, dijaško semenišče, ki ga je leta 1846 ustanovil ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf.

ALOJZIJ ZUPET (1910-1986)

V letošnjem letu, julija, je minilo 30 let, odkar se je organist, zborovodja in skladatelj, Alojzij Zupet, preselil v večnost. Bil je dolgoletni organist v Horjulu, kjer je več kot petdeset let redno igral pri nedeljskih svetih mašah in litanijah ter vodil župnijski pevski zbor. Svojo poklicno pot je začel kot krojač, sebe in svojo družino pa je preživel tudi kot občinski tajnik v Ihanu – kar zasledimo še kot pripis ravnatelja Orglarske šole, Stanka Premrla, k Zupetovemu zaključnemu spričevalu. Obiskoval jo je tri leta in leta 1931 diplomiral.

Njegov skladateljski opus obsega nekaj skladb, nekaj priredb za moški in mešani zbor ter mašo. V knjižnici Orglarske šole v Ljubljani žal ne hranimo njegovega celotnega opusa, glede na bližajoči se adventni čas, v katerem upamo na izid prve številke našega glasila, pa se nam je zdelo smiselno opozoriti na skladbo Sveti adventni čas. Izvod skladbe, ki ga hrani knjižnica OŠL je rokopis, dvakrat prepognjen, po čemer lahko sklepamo, da je Zupet naredil prepis in ga OŠL poslal po pošti kot adventno darilo.

V spodnjem desnem kotu, na koncu skladbe najdemo kraj, datum in Zupetov podpis. Napisana je v G-duru, s skupnim obsegom glasov od velikega g do e2, s čimer zagotavlja petje v optimalni zvočnosti brez težavnih doseganj višin ali nižin. Grajena je na imitaciji glasov ter ponavljanju besedilnih in glasbenih motivov. Vsakokrat najprej vstopijo ženski glasovi, tako ženski kot moški glasovi pa se razvijejo do triglasja, kar mestoma - zaradi časovnega zamika v imitaciji - pomeni sozvočje petih glasov. Samo besedilo, brez ponavljanj, je zelo preprosto, zajema pa dve kitici: 1. Sveti adventni čas k zornicam vabi nas. Angel pozdravil je najlepšo deklenco: 1. Ave Marija! 2. Pripravimo srce, Jezus na zemljo gre. Vse čisto in toplo naj v naših srcih bo, Jezus prihaja k nam. Preprost, iskren in jasn nagovor. Mogoče smo lahko v rahli zadregi zaradi omembe zornic, ampak naš Stvarnik bo tej pesmi najbrž rade volje prisluhnil tudi pri kakšni nedeljski jutranji oz. dopoldanski maši. V 17. taktu na prvi dobi najdemo četvero-zvok – durov z veliko septimo – ki nastane zaradi doslednega imitiranja glasov, harmonsko pa glede na preprostost celotne skladbe nekoliko izstopa. Pri ponavljanju (II.) nas lahko v zvezi predzadnjega akorda z zaključnim nekoliko zbode v uho skok v sopranu iz tona h na ton g. V bistvu gre za avtentično zvezo dominantna - tonika, pri kateri dominantna funkcija intervala sekste ne razveže v kvinto in s tem naredi zaključek skladbe nekoliko bolj nenavaden. Sicer pa je gradnja skladbe precej tekoča in spевна.

V Alojziju Zupetu je tlela skladateljska iskra. Po končani orglarski šoli je želel nadaljevati s študijem na Dunaju, vendar si zaradi finančnih težav tega ni mogel privoščiti – kot navaja njegov sin, Janez Zupet (CG 79 (1986), str. 117–118). Nadaljnji študij bi mu najbrž omogočil, da bi svojo glasbeno govorico še nekoliko izoblikoval, dodelal in razvil, najbrž tudi napisal večje število del. Kljub temu smo pozvani k temu, da pregledamo, cenimo in tudi izvajamo njegovo zapuščino, ki še vedno kaže veliko stopnjo kvalitete in izrazne moči. Vztrajal je v zvestobi Bogu in cerkveni glasbi tudi v izjemno težkih časih. Z družino se je v Horjul preselil po vojni, po tem ko so od takratnih oblasti prejeli grozljivo pismo. Rad se je udeleževal tečajev za organiste, ki so mu bili dostopni, s svojim zborom se je redno udeleževal dekanijskega festivala na Vrhniki, zavzeto je spremljal tudi pokoncilsko glasbeno prenovalo ter bil velik Marijin častilec in ne nazadnje človek, ob katerem lahko že po nekaj ključnih informacijah zaslutimo, da je bila vanj globoko zasidrana tako močna in pristna krščanska vera, kot tudi velika in predana ljubezen do glasbe. Bil je tudi prijatelj skladatelja Primoža Ramovša, ki je celo spremljal petje na njegovem pogrebu. Ob vsem tem resnično ne morem, da si ne bi vsaj bežno zastavil vprašanja: Zakaj tako malo vemo o ljudeh, ki so ravno tako krojili našo zgodovino, vendar niso zavzeli vidnejšega mesta v naših pregledih zgodovine? Delovali so manj opazno, v manjšem obsegu, bolj skromno, kljub temu pa z izredno veliko mero vztrajnosti, požrtvovalnosti in gorečnosti, v razdajanju za domači kraj in bližnjo okolico. V tem smislu je Alojzij Zupet gotovo vse življenje ostal dober krojač oblačila zgodovine. Brez njega bi bilo veliko bolj siromašno.

Osebnostno odkritje njegovih skladb dolgujem "naključju," da se je eno izmed njih pelo na pogrebu njegovega sina, mons. Janeza Zupeta, duhovnika, prevajalca, poliglota, tudi prejemnika Sovretove nagrade, ki je zadnja leta na Škofijski gimnaziji Vipava pripravljale dijake na maturo iz latinščine, med njimi pred nekaj leti tudi mene. Bi mi brez tega "naključja" Alojzij Zupet ostal popolna neznanka? Bi kdaj opazil, da je bil oče enega največjih slovenskih prevajalcev organist in skladatelj? Zgled Alojzija Zupeta nam je lahko spodbuda, da negujemo spomin na ljudi, ki so pred nami krojili obleko cerkveni glasbi ali v naši domači župniji ali kateri drugi. Korenine našega naroda so še vedno tiste, po katerih do nas lahko priteka življenjski sok.

• URBAN DEBEVEC

Sveti adventni čas

Lahno-tekoče

Al. Zupet

Sve ti a adventni čas k zer ni eam va bi nas - sve ti a
Pri pravi me sr ce, Je zus na zemljo gre - ri pra vi

Sve ti a adventni čas k zer ni eam va bi nas -
Pri pra vi me sr ce, Je zus na zemljo gre -

aven tni - čas. An gel pe zera vil je naj lep še de kli ce -
me sr - ce. Vse či sto in to ple naj v naših sreih be -

sve ti adventni čas.
pri pravimo sr ce.

An gel pozdravil je naj lep še
Vse či sto in to ple naj vna ših

an gel pe zera vil je: A ve Ma ri - ja,
vse či sto in to ple! Jezus pri ha ja k nam,

de kli ce - angel pozdravil je:
sr ein be - vse čisto in to ple.

A ve Ma ri -
Jezus pri ha ja

A ve Ma ri - ja, a ve Ma ri - ja,
Jezus pri ha ja k nam, Je zus pri ha ja k nam.

A ve Ma ri - ja A ve!
Jezus pri ha ja k nam, Je zus!

ja a ve Ma ri - ja!
k nam, Jezus pri ha ja k nam!

A ve Ma ri ja, a ve Ma ri - ja!
Je zus pri ha ja, Jezus pri ha ja k nam!

Horjul 14. dec. 1975

[Handwritten signature]

PRAVILNA PEVSKA DRŽA

Ker zahteva petje aktivnost celega telesa, je poglobitnega pomena pravilna pevska drža, ki je izhodišče za dober ton. Nepravilna drža vodi do napetosti v vratu in ramenih, dihanje postane omejeno in s tem je slabša tudi kakovost tona; pride do majhne vzdržljivosti glasu, netočne intonacije, neučinkovite dinamike ipd.

Pravilno pevsko držo, ki bo posamezniku ustrezala, naj najde pevec sam. Tu pa je nekaj napotkov, kako pravilno držo lažje osvojiti.

V stoječem položaju naj bodo noge v širini ramen, stopala rahlo narazen, kolena sproščena, teža telesa pa razporejena po celih stopalih, stojimo stabilno. Medenica naj bo rahlo spodvita, zgornji del hrbtenice vzravnana, ramena sproščeno spuščena, vrat pa nameščen tako, da ima pevec občutek podaljšanega vratu. Pri vsem tem pa je najpomembnejše, da pevec nikjer ne čuti napetosti, ampak aktivnost. V sedečem položaju sedimo na prvi polovici stola, tako da čutimo, da sedimo na kosteh, kolen in gležnjev nimamo prekrizanih, stopala naj bodo na tleh, v pripravljenosti, da vstanemo. Hrbet naj bo vzravnana, najbolje je, da se ne dotika naslonjala. Note držimo tako, da vidimo dirigenta brez dodatnega premikanja glave, vrat naj bo v čim bolj sproščenem položaju.

Proces ozaveščanja pravilne pevske drže in njene pomembnosti za dobro delovanje pevskega aparata je za pevca izrednega pomena. Če smo v vlogi zborovodje, pevcem na začetku pevske sezone osvetlimo navedene napotke, med letom pa jih k pravilni pevski drži spodbujamo s primernimi vajami. Nekaj primerov takih vaj v nadaljevanju.

pevci naj:

- Pevci naj si predstavljajo, da na glavi nosijo košaro. Tako naj se sprehajajo po prostoru, vmes pa nekajkrat stresejo roke, da se znebijo napetosti v ramenih.
- Pevci naj se sklonijo v predklon, nato pa naj se čisto počasi dvigujejo; občutek naj imajo, kot da sestavljajo vretenca enega in po enega. Glava je ves čas sproščeno sklonjena, vzravna naj se šele na koncu.
- Pevci naj si predstavljajo, da so kot drevesa v vetrovnem vremenu. S stopali so trdno zakoreninjeni v tla, preostali deli telesa pa so fleksibilni in se premikajo z vetrom. V sedečem položaju naj pevci sedijo na rob stola. V tem primeru so njihove korenine kosti v zadnjici. Zgornji del trupa se fleksibilno premika z vetrom.
- Pevci naj si predstavljajo, da je na njihovo glavo privezan balon, ki glavo rahlo vleče navzgor. Pozorni naj bodo, da glava in vrat kljub temu nista napeta.
- Pevci naj sedijo na prvi polovici stola, hrbet naj se ne dotika naslonjala, stopala naj bodo na tleh, v pripravljenosti na stoječo pozicijo. Pevci nato mirno vstanejo in se usedejo nazaj na stol. Vajo ponavljajo, dokler ne najdejo optimalne drže v sedečem položaju, ki bo omogočala miren prehod iz sedečega v stoječi položaj.

• MANCA RUDOLF

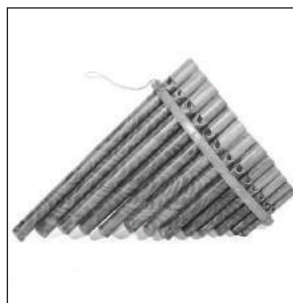
KRATKA ZGODOVINA ORGEL

Po vsej verjetnosti imajo orgle svoj začetek v pastirski piščali. Ker pa vsaka taka piščalka lahko proizvede le en ton, so jih kmalu zvezali po več skupaj in jih uredili po velikosti. Tako je nastala določena lestvica, s katero je bilo moč igrati napeve, tak povez piščali pa so poimenovali siringa. Mitologija pripisuje to iznajdbo Panu, božanstvu pastirjev, zato jo imenujemo tudi Panova piščal, na Slovenskem pa poznamo njeno različico – to so trstenke ali piskulice. Če jih prav dobro pogledamo, so prav neverjetno podobne pročelju cerkvenih orgel – krajše piščali se družijo z vedno daljšimi, kot pri orgelski omari, če pogledamo iz cerkve proti koru.

Kakorkoli že, siringi so pozneje dodali meh in toliko zaklopk, kolikor je bilo piščali, da so mogli izbirati želene tone. Iz tega preprostega glasbila naj bi nato nastale t. i. vodne orgle ali hidraulosa. Njihovo iznajdbo nekateri pripisujejo slavnemu grškemu fiziku Arhimedu, ki je živel v tretjem stoletju pred Kristusom, drugi pa mehaniku Ktezibiju sto let pozneje. Pri teh, prvotnih orglah pa, kot bi si morda marsikdo mislil, voda ni nadomeščala zraka, da bi skozi piščali tekla voda, kot tudi ni služila za pogon mehovja, ampak je le uravnavala zračni tlak, vse dokler v ta namen niso iznašli preprostega kovaškega meha. Tudi sicer se je kmalu izkazalo, da so mehovi dosti bolj praktični in uporabni kot voda, saj je ta pozimi zmrzovala in zato prinašala kup nevšečnosti. Ime hidraulosa pa se je vendarle obdržalo vse do visokega srednjega veka.

Orgle so, kljub takim ali drugačnim tehničnim pomanjkljivostim že kmalu postale priljubljeno in vsestransko cenjeno glasbilo. Tako je znano, da so že v stari Grčiji prirejali tekmovanja v orgelskem igranju, v Rimski državi pa so kovali medalje z orgelsko podobo in izdelovali oljenke v podobi orgel. Domovale so predvsem v hišah patricijev, bile pa so tudi cirkuški inštrument. Kljub temu je njihov sloves kaj kmalu popolnoma potihnil. To se je zgodilo po smrti cesarja Teodozija, ko sta si leta 395 njegova sinova Rimsko cesarstvo razdelila – Honorij je dobil zahodni, Arhadij pa vzhodni del s sedežem v Bizancu. Leta 476 je zahodno cesarstvo propadlo, z njim pa se je izgubila tudi vsaka sled za orglami. Ostale pa so na Vzhodu, kjer so predstavljale poseben simbol cesarjevega veličastva.

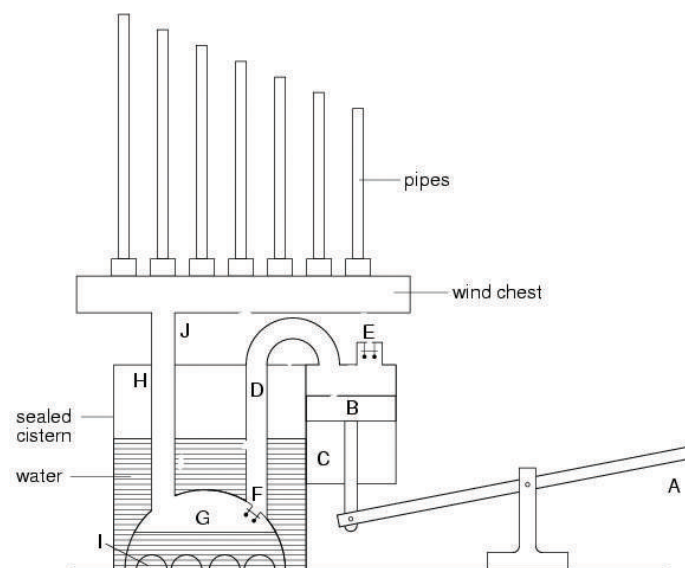
(se nadaljuje ...)

panova piščal; vir: splet

rekonstrukcija hydraulosa; vir: splet

Rekonstrukcija mehanizma delovanja hydraulosa;
vir: The New Grove Dictionary of Music and Musicians

• POLONA GANTAR

HYDRAULOS

VODNE ORGLE

Hydraulos je tip vodnih orgel (urvrščamo ga med aerofone instrumente), ki je bil v obdobju prvih stoletij po Kristusovem rojstvu zelo priljubljen instrument. Mehanizem delovanja izkorišča lastnost z zrakom spodrinjene vode, katere površina se počasi in enakomerno stabilizira ter tako ustvarja enakomeren dotok zraka v sapnice. Po obliki je neposreden predhodnik modernih piščalnih orgel.

Njegovo iznajdbo pripisujejo aleksandrijskemu izumitelju Ktesibiju, ki je živel v 3. st. pr. Kr. Bil je eden prvih, ki je za delovanje mehanskih naprav, kot so na primer črpalke z batom in ventilom, vodne ure, pnevmatski katapult in *hydraulos*, izrabljali lastnosti zračnega tlaka. Svoje delo je opisal v knjigi *Commentaries* (ta v originalu ne obstaja več, jo pa citirata Vitruvij in Plinij Starejši).

Eden najbolj znanih strokovnjakov, ki so se lotili sistematičnega raziskovanja instrumentov, Curt Sachs, pravi, da iznajdba *hydraulos* ni temeljila zgolj na povezovanju panove piščali z novim pnevmatskim mehanizmom, pač pa je bila plod spoja različnih tedanjih inovacij, saj vključuje tudi zelo sofisticirano povezavo med sapnico in klaviaturo.

Zgradbo *hydraulos* so strokovnjaki skušali razbrati iz okrog 40 ohranjenih podob instrumenta na mozaikih, vazah, kovancih in kipih. V celoti naj bi bil velik okrog 165 do okrog 185 centimetrov; osnova, najpogostejše v obliki osemkotnika, je visoka 30 cm (premer 90 cm). Na vrhu osnove je bil medeninast zalogovnik za vodo, obdan z umetelno okrašenim lesom. Ta je bil lahko valjaste, osemkotne ali pravokotne oblike, visok od 60 do 90 centimetrov, njegov premer pa je bil ponavadi manjši od premera osnove. Pogosto ga je obdajal par valjastih črpalk. Nad zalogovnikom vode je bila nameščena pravokotna sapnica, v velikosti osnove instrumenta, nad njo pa so bile nameščene piščali, katerih velikost je predstavljala od tretjine do polovice velikosti celotnega *hydraulos*. Število piščali, ki so bile razporejene v največ štiri vrste, se je gibalo med štiri in osemnajst.

Zgradbo inštrumenta sta v 1. st. pr. Kr. opisala tudi Vitruvij in Hero iz Aleksandrije; slednji je opisal preprostejši inštrument kot prvi. Ta je opisal inštrument z dvema mehovoma in sapnico, ki je že omogočala igranje na različne piščali (ne le na vse hkrati). (Njegov opis orgel si lahko tudi preberete v prevodu Fedje Koširja, ki je prevedel Vitruvijev delo *De architectura* (O arhitekturi)).

Žal sta ta dva sicer zelo podrobna opisa *hydraulos* pisana zgolj iz tehničnega vidika delovanja mehanizma, ničesar pa ne izvem o zvenu instrumenta – ali so morda piščali dopolnjevali tudi jezičniki, predvsem pa kako so bile uglašene, je iz vseh do sedaj omenjenih virov težko ugotoviti. Strokovnjaki sicer z različnimi metodami skušajo najti odgovore na ta vprašanja, vendar se njihove ugotovitve pogosto zelo razlikujejo in so tako bližje špekulacijam kot pa resnični predstavi o inštrumentu.

• ALEKSANDRA GARTNAR

O LJUDSKEM PETJU PRI MAŠI

Sodelovanje vernikov pri obhajanju bogoslužja je pomembno in zelo zaželeno. O tem v cerkvenih dokumentih piše na več mestih, zelo obširno tudi v *Navodilu o glasbi pri svetem bogoslužju* (1967), ki je po 2. vatikanskem cerkvenem zboru izšlo kot dodatna razlaga *Konstitucije o svetem bogoslužju* (1963) in katere sklepov naj bi se tudi danes držali in jih v največji možni meri tudi izvajali. Ob tem se je potrebno zavedati, da je velika večina skladb nastala že pred zasedanjem tega koncila in da je bila tedaj njihova vloga nekoliko drugačna. Medtem ko je mašnik daroval sv. mašo, so pevci (zbor ali ljudstvo) po svoje spremljali dogajanje. Tako je npr. med prepevanjem kitice »Čast Očetu na višavi ...«, mašnik polglasno izgovarjal »Gloria in excelsis Deo ...«.

Danes verniki skupaj z duhovnikom mašo sodarujemo in s tem je naša vloga veliko večja in bolj odgovorna. Še vedno pa so ostali predpisani za vsak dan in priložnost točno določeni spremenljivi in stalni mašni deli, ki naj bi se peli, in prav tako ostali deli, ki so namenjeni petju. Zato nam *Navodilo* določa več stopenj sodelovanja, ob tem pa razlikuje med slovesno, péto in tiho mašo. Ker pa se je v danih razmerah določenih sklepov težko držati in ker se Cerkev zaveda, da »so v nekaterih deželah, zlasti misijonskih, narodi z lastnim glasbenim izročilom, ki je velikega pomena za njihovo versko in družbeno življenje« (B 119), je dopustno obhajanje bogoslužja tudi z upoštevanjem glasbene tradicije. S slednjim se pri nas kar redno soočamo.

Običajna maša, tudi nedeljska, iz želje po vključevanju občestva v petje, poteka nekako tako, da se za vstop, darovanje, obhajilo in sklep pojejo pesmi iz ljudske pesmarice *Slavimo Gospoda*; Gospod usmili se in Jagnje božje se pojeta po napevu iz litanij ali morda katere druge ljudske maše, vse ostalo pa je recitirano. Kjer poje zbor pa omenjene speve zamenjujejo cerkvene zborovske pesmi.

Kaj je torej 'ljudsko petje'? Je to petje pesmi starejšega izvora, katerih avtor ni znan in se torej uvrščajo med t. i. ljudske pesmi? Je to petje pesmi, morda celo izvorno zborovskih, transponiranih terco nižje za lažjo izvedbo, pa so pesmi na nek način našle pot v ljudsko pesmarico ipd.? Ne, ljudsko petje je občestveno petje, pri katerem naj bi sodelovali vsi verniki.

Kot določa *Navodilo*, naj bi bil v prvi stopnji pét duhovnikov pozdrav z odgovorom ljudstva, prošnja, vzkliki pri evangeliju, prošnja nad darovi, hvalospev z uvodom

in Svet, sklepni slavospev kanona, Očenaš s povabilom in embolizmom, Gospodov Mir, prošnja po obhajilu in odslovitev. Vse to se v večji meri nanaša na mašnikovo petje, ki mu ljudstvo odgovarja. K drugi stopnji spadajo Gospod usmili se, Slava in Jagnje božje, veroizpoved in prošnje za vse potrebe, k tretji najslovesnejši stopnji pa še vsi ostali deli, kot so spevi ob vstopu in med obhajilom, spev med berili in aleluja ter darovanjski spev. Vse te speve, še posebej vstopnega, darovanjskega in obhajilnega, lahko nadomeščajo primerne pesmi, bodisi pesmi svetih časov, Gospodovih praznikov, bodisi mašne in evharistične pesmi in, če je primerno, Marijine pesmi.

Kaj je torej 'ljudsko petje'? Je to petje pesmi starejšega izvora, katerih avtor ni znan in se torej uvrščajo med t. i. ljudske pesmi? Je to petje pesmi, morda celo izvorno zborovskih, transponiranih terco nižje za lažjo izvedbo, pa so pesmi na nek način našle pot v ljudsko pesmarico ipd.? Ne, ljudsko petje je občestveno petje, pri katerem naj bi sodelovali vsi verniki.

Ob zavedanju tega bi morali torej najprej začeti spodbujati izvajanje najosnovnejše, prve oblike sodelovanja, saj le ta najbolj združuje vse vernike v občestvo, pri ostalih stalnih in spremenljivih mašnih delih pa najti pravo razmerje med dejavniki v posameznih župnijah (različni zbori, morda solist, sodelovanje ljudstva). Več moči bi morali usmeriti tudi v uvedbo kantorja, pevca, ki ljudstvo s primerne mesta (ne iz ambona) spodbuja k sodelovanju s petjem. V ljudski pesmarici naj bi zato svoje mesto našle, poleg izbora obstoječih pesmi, tudi nove primerne skladbe, glede na besedilo, pa tudi glede na glasbeno težavnost in glasovni obseg, morda samo s krajšimi in lažjimi odpevi. Ob tem naj se še naprej spodbuja rast in delovanje zborov na vseh nivojih, ki naj gojijo kakovostno glasbo, primerno njihovemu čutenju, da bodo z njo znali in zmogli dvigati srca in spodbujati k notranjem, duhovnem sodelovanju.

• GREGOR KLANČIČ

ALI JE BITI ORGANIST ŠE POKLIC?

Včasih se sprašujem, kaj pomeni »biti organist« v 21. stoletju, kakšna je prihodnost tega »poklica« v dobi, ko se zdi, da se majejo vsi dosednji kulturni, zgodovinski, etični, religijski in drugi družbeni temelji. Po eni strani se zdi odgovor sila preprost: »Organist je nekdo, ki igra pri maši ob nedeljah in praznikih.« Ali pa: »Organist je nekdo, katerega najljubši inštrument so orgle, na katere zna dobro igrati in zato pretežni del svojega življenja posveča igranju na ta inštrument ali poučevanju tega inštrumenta.« Ob vsem, kar sem v preteklih nekaj letih že videl in slišal, doživel in izkusil, mi tako preprosti odgovori (žal) ne zadostujejo več. V osnovi seveda lahko povsem držijo, ampak boj med idealno in realno predstavo o življenju prinaša cel kup pomislekov, odpira cel kup vprašanj, na katere se zdi, da še nihče nima pripravljenih odgovorov. Najverjetneje je od odločitev in prizadevanj posameznikov odvisno, kakšna bo prihodnost tega poklica v Sloveniji.

Kljub temu da sem »odrašal v cerkvenem zboru«, kljub temu da so me želje po ustvarjanju in udejstvovanju v cerkveni glasbi, sodelovanju pri bogoslužju s talenti in poslanstvom, ki sem ga vedno znova prepoznaval za svoje, gnale naprej, od pevca in »malega harmonikarja«, prek dolgoletnega glasbenega šolanja, različnih tečajev, nastopov, tekmovanj, prek izkušenj korepetitorja, do zborovodje in organista, se mi še vedno pogosto zdi, da dandanašnji svet nove generacije organistov skorajda ne potrebuje. Rečeno drugače; da je organist nekdo, ki ga večina župnij sicer še vedno potrebuje, vendar mogoče le iz gole želje po ohranjanju »nečesa kar je od nekdaj bilo«, nekakšnega »samoohranitvenega nagona«, da nam ne bi bilo treba temeljito razmisliti, kdo smo, kam in zakaj gremo. Iz neke navade in medlega občutka, da drugače ne gre – ker bi se nam sicer evharistija zazdela preveč tiha in prazna, sodobna krščanska glasba preglasna in preveč »drugačna«, evropska krščanska tradicija pa le nekaj, kar se ob veri v moč ekonomije, individualno pravico do prostega časa, težnjo po idealno urejenem, »varnem« ter absolutno zdravem načinu življenja in razmišljanja zdi bolj kot ne izročilo, ki nima več kaj dosti opraviti z nami. Duhovno izročilo, naj bo še tako bogato, nam samo po sebi ne koristi, dokler ga ne poznamo, dokler ga vrednotimo samo »po občutku«, ki je lahko danes tak, jutri pa že precej drugačen. Boj za ohranjanje tradicije lahko ponekod preraste v pretirano doslednost in življenje v kalupih, konservativnost s plašnicami na očeh, ki nam ne dovolijo miselne širine, na drugi strani pa vzniknejo prizadevanja novih glasbenih tokov, ki s tradicijo ne morejo ali celo nočejo imeti nič skupnega. Gre le za »prepad med

generacijami«, nesposobnost dialoga, gre za spopad med vsebino in obliko, gre za duhovno otopelost in naveličanost? Vsekakor bi rekel, da na področju cerkvene glasbe ne gre le za glasbeno-estetska vprašanja, ampak tudi za vprašanje vere, naj bo odkrivanja ali že življenja po veri, gre za to, kaj komu osmišlja življenje, mu pomaga na tej poti iskanja in rasti.

Pred kratkim je v Cankarjevem domu v Ljubljani gostoval Cameron Carpenter, ameriški 35-letni organist, ki uživa svetovni sloves čarovnika na orglah, bližje kot klasične, mehanske ali pnevmatske orgle so mu elektronske, ki jih je za svoja gostovanja dal izdelati po naročilu, bližje kot cerkvene pa teatarske, gledališke. Orgle bi pravzaprav želel desakralizirati, jim odvzeti njihovo sakralno funkcijo, sklicujoč se na njihov antični izvor.

Ob tem, ko se še lahko nekako sprijaznim z dejstvom, da desakralizacija in sklicevanje na antično rabo orgel zaenkrat skoraj nikogar opazno ne zmoti, oziroma mu ne vzbudi nobenega pomisleka, ki bi se mu ga zdelo vredno deliti z drugimi, pa se mi v spominu oglasi komentar iz enega njegovih videoposnetkov (ki jih je na spletnem portalu Youtube veliko): »Uau, Cameron igra pa precej bolje kot običajni nedeljski organist, kajne?« Najbrž povsem dobronameren kompliment, ki želi le vzbuditi odobravanje zbrane publike in pritegniti njeno zanimanje. Je s tem kaj narobe?

Boj za ohranjanje tradicije lahko ponekod preraste v pretirano doslednost in življenje v kalupih, konservativnost s plašnicami na očeh, ki nam ne dovolijo miselne širine, na drugi strani pa vzniknejo prizadevanja novih glasbenih tokov, ki s tradicijo ne morejo ali celo nočejo imeti nič skupnega.

Preden bo kdo mislil, da imam kaj proti gledališču, popularizaciji orgel ali Cameronu, naj povem, da težavo vidim nekje povsem drugje. Verjamem, da je na žalost petje ali igranje pri maši marsikje po Sloveniji res (vsaj občasno) tako kakofonično, da se je skoraj nemogoče izogniti (prikritemu) posmehu, grobi kritiki, naveličanosti ali ogorčenju. Seveda, težko je vzeti »tam, kjer ni«, videti polno polovico kozarca ali celo »ustvariti nekaj iz nič.« Vendar če sami, kot župnijska občestva, kot tudi na ravni dekanij in škofij ne znamo ali

ne zmoremo poskrbeti za lepo glasbo (tudi izvedbo!) kdo drug je lahko tega kriv? Gledališče? Koncerti? Kino? Način življenja? Kronično pomanjkanje časa in idej? Denarja? Glasbena ali politična zgodovina? Ljudje še vedno hrepenimo tako po notranji, duhovni izpolnjenosti kot po zadovoljivi kvaliteti vsega, kar k temu odločilno prispeva. Po eni strani je gotovo potrebno, da znamo kot Kristjani živeti tudi v revščini in uboštvu, vendar po drugi strani ni nujno, da z golo revščino in uboštvom vedno komu »koristimo«. Tudi z bogastvom je najbrž tako, da se ga lahko istočasno z nelagodjem ali strahom na vso silo otepamo, hkrati pa si ga želimo. Neko zgodovinsko, duhovno izročilo je lahko na videz odvečno breme, lahko pa je skrito bogastvo. Slovensko orgelsko krajino, cerkveno-glasbeno literaturo ter poklic organista ali zborovodje lahko vrednotimo skozi temeljito poznavanje zgodovine cerkvene glasbe in krščanstva nasploh ter mu skušamo poiskati primerno mesto, možnosti, zadolžitve in naloge, skozi katere se bo prebujal čut za skupnost, občestvenost, človeškost, Večno Lepoto in odrešenje, v skladu s potrebami in izzivi časa, v katerem živimo. Ali pa zanimanje za vse to odrinemo na stran in le upamo, da »desakralizacija« ne bo (povsem) uspela.

Vsak poklic je po svojem bistvu namreč zapisan določenemu dostojanstvu. Lahko se ga postavlja previsoko »v oblake,« ali pa popolnoma razvrednoti s tako ali drugačno samoumevnostjo, nepoznavanjem, nevednostjo.

• URBAN DEBEVEC

MOZARTOVI KOLAČKI

Mozartovi kolački so veličastni sladki grižljaji, ki v sebi skrivajo male sladkosti: rozine, koščke čokolade in marcipan, po vrhu pa se bohotijo z marelično marmelado, čokoladnim prelivom in nasekljanimi pistacijami. Nič manj veličastno kot sam skladatelj in njegova dela.

Sestavine:

125 g masla
40 g sladke smetane
130 g sladkorja (65 + 65)
10 g vanilijevega sladkorja
6 jajc
50 g rozin
50 ml ruma
50 g nasekljane temne čokolade ali čokoladnih kapljic
50 g marcipana
nastrgana lupinica polovice limone
175 g bele moko
8 g pecilnega praška

Za po vrhu:

1 žlica marelične marmelade
100 g temne čokolade
1 čajna žlička olja
1 pest nasekljanih neslanih pistacij

Postopek:

Preden začnemo, se odločimo, v kakšnih pekačih bomo pekli kolač. Sama sem izbrala 1 manjši model za kolač in model za mafine (12). Namesto tega lahko uporabite bodisi en sam velik model za kolač, bodisi več manjših.

1. Model namastimo in pomokamo.
2. Rozine namočimo v rumu. Marcipan narežemo na majhne kocke in iz njih oblikujemo majhne kroglice.
3. Pečico segrejemo na 175 °C.
4. V posodi zmešamo zmehčano maslo, sladko smetano, polovico sladkorja in vanilijev sladkor.
5. Med mešanjem postopoma dodajamo rumenjake.
6. V maso vmešamo še rozine z rumom, nasekljano čokolado in limonino lupinico.
7. Dodamo moko in pecilni prašek in na kratko premešamo.
8. Z lopatko v maso vmešamo še marcipanove kroglice.
9. Beljake stepemo v sneg in med stepanjem postopoma dodajamo preostali sladkor. Mešamo kar precej časa, da se kristali sladkorja raztopijo.
10. Sneg z lopatko vmešamo v maso, nato pa maso predenemo v pekač.
11. Čas pečenja: za veliki model za kolač 60 do 70 minut na 175 °C, za mali model za kolač 40 minut na 175 °C, za pekač za velike mafine 25 do 30 minut na 175 °C ter za pekač za male mafine 15 do 20 minut na 175 °C.
12. Ko se kolački ohladijo, jih vzamemo ven iz pekača.
13. Po vrhu jih na tanko premažemo z marelično marmelado in damo v hladilnik za kakšnih 20 minut.
14. Nad paro stopimo čokolado in olje ter damo preliv na stran, da se malo ohladi, vendar naj ostane v tekočem stanju. Nato z njim prelijemo kolačke, po vrhu pa potresemo nasekljane pistacije.
15. Počakamo, da se čokolada strdi na sobni temperaturi, in nato Mozartove kolačke postrežemo.

Veliko užitkov pri ustvarjanju in sladkanju!

• MANCA RUDOLF

OSMEROSMERKA

OSMEROSMERKA

V mreži poišči spodnja
gesla v vseh osmih smereh.
Na koncu iz črk, ki niso
prečrtane, izpiši geslo.

C	V	I	O	L	I	N	S	K	I	R	K
T	R	O	Š	T	O	R	G	T	E	B	E
E	L	E	R	A	H	I	R	T	A	H	Č
T	I	A	S	T	L	A	S	C	C	R	V
O	V	Č	V	S	Z	R	H	A	F	A	A
M	I	Č	A	O	E	A	B	K	E	C	L
I	Ž	E	M	O	Š	N	E	U	R	N	S
R	J	T	F	A	R	A	D	L	M	E	I
H	A	R	M	O	N	I	J	O	A	V	K
L	N	T	O	N	R	E	N	T	T	A	S
R	S	I	V	A	V	K	E	N	A	G	J
M	U	N	A	N	V	A	Z	O	P	E	N
E	Z	K	I	M	O	V	E	C	K	N	E
R	E	A	J	I	L	I	C	E	C	Ž	R
P	J	K	L	A	R	I	N	E	T	O	O
J	O	B	S	T	E	J	L	B	O	R	G

- Prvi ravnatelj Orglarske šole: _____
- Skladatelj, katerega 50. obletnico smrti smo se spominjali v minulem letu: _____
- Plodovit skladatelj, nekdanji ravnatelj Orglarske šole: _____
- Najbolj znani baročni skladatelj in organist: _____
- Skladatelj, katerega kolače je pripravil lačni orglarček: _____
- Glasbilo, ki zvok proizvaja s polnjenjem meha, pritiskom na tipke in nato spuščanjem zraka skozi membrano: _____
- Polovica polovinke: _____
- Korona ali _____
- _____
- Rojstni kraj Lojzeta Mava: _____
- Reka, ki se ji je v pesmi poklonil Simon Gregorčič: _____
- Skladatelj Hugolin _____
- Zavetnica cerkvenih pevcev: Sv. _____
- _____
- Večglasna vokalna glasbena oblika z verskim besedilom brez instrumentalne spremljave: _____
- Ciklična glasbena oblika, ki zajema obredne speve krščanskega bogoslužja: _____
- _____
- _____ ali G-ključ
- Podari nam _____
- Evangelist _____
- Župnija ali _____
- Vodilni _____
- Prva slovenska opera: _____
- Oktober je mesec _____
- _____
- Prva obhajilna skladba v pesmarici Slavimo Gospoda: _____
- _____!
- Avtor skladbe Cvetke trgam: _____
- Avtor skladbe Jezus naš je vstal od smrti: _____
- Avtor skladbe K tebi, Bog in naš Gospod: _____
- Avtor skladbe Oče večni, na oltar: _____
- Avtor skladbe Prinašamo, Gospod: _____

• MANCA RUDOLF

ŠALE & ANEKDOTE

HARFA ...

je v bistvu klavir na nudistični plaži.

*

KAJ JE TO:

zgoraj ima smetano, spodaj pa jo lahko poližeš?

Znamka s sliko Bedri-cha Smetane, kakopak.

*

ZAKAJ ORGANISTOVE PRSTE LAHKO PRIMERJAMO S STRELO? Ker redko zadanejo isto mesto.

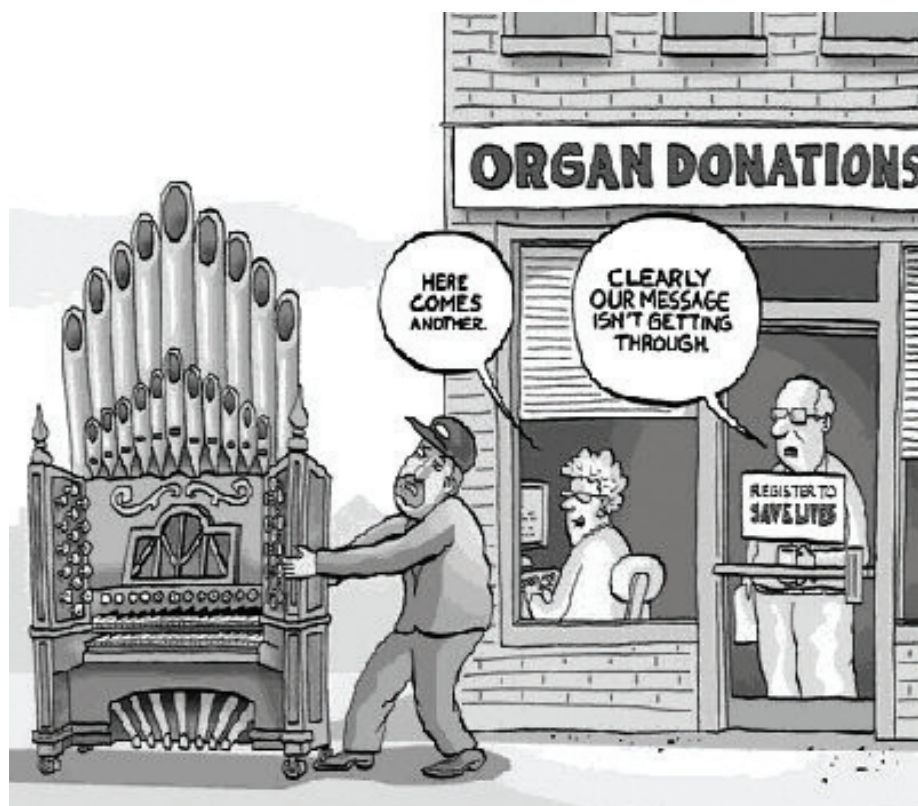
V AMBULANTI:

Nek moški pride k zdravniku, ker ima težave z odvajanjem, namreč že cel teden se je trudil odvesti blato, pa mu ni uspelo. Zdravnik mu predpiše odvajala in ga naroči čez teden dni na pregled. Moški zopet obišče zdravnika, saj so bila odvajala neuspešna. Zdravnik mu predpiše še močnejša odvajala, a teden kasneje moški zopet pride v ambulanto in poroča o neuspehu.

Zdravnik se tokrat pacientu bolj temeljito posveti in ga vpraša: »Kaj pa ste po poklicu, s čim se preživljate?«

Moški odgovori: »Glasbenik sem, igram orgle.«

Zdravnik: »A tako! Potem je pa stvar rešena – izvolite 10€ in si kupite nekaj za pod zob!«

ZAKLJUČNIK

Čas beži. Tudi ko se ozrem nazaj, na pot nastajanja Orglarčka, me – med drugim – prevzame nekoliko nelagoden občutek, da nam je kakšen mesec spolzel med prsti, da smo na trenutke tudi precej nemočno zavzdihnili ob številnih vprašanjih: "kaj, kako, zakaj in (do) kdaj?!" Prvotno načrtovani izid v septembru se je najprej prelil v sicer še bolj optimistična adventna pričakovanja, od tam pa prek božično-novoletnih praznikov v sam vrh postnega časa: liturgično rožnato obarvano nedeljo laetare! "Veselite se v Gospodu, zmeraj," (Flp 4,4), tudi sredi križevega pota, tudi sredi še tako strme in naporne poti na Kalvarijo, na to ali ono goro vstajenja in še pomembneje: vstajenja! Tako odzvanja v meni sredi letošnjega prebujenja pomladi, ko s še zadnjim prispevkom za to številko lovim mesec marec "za rep."

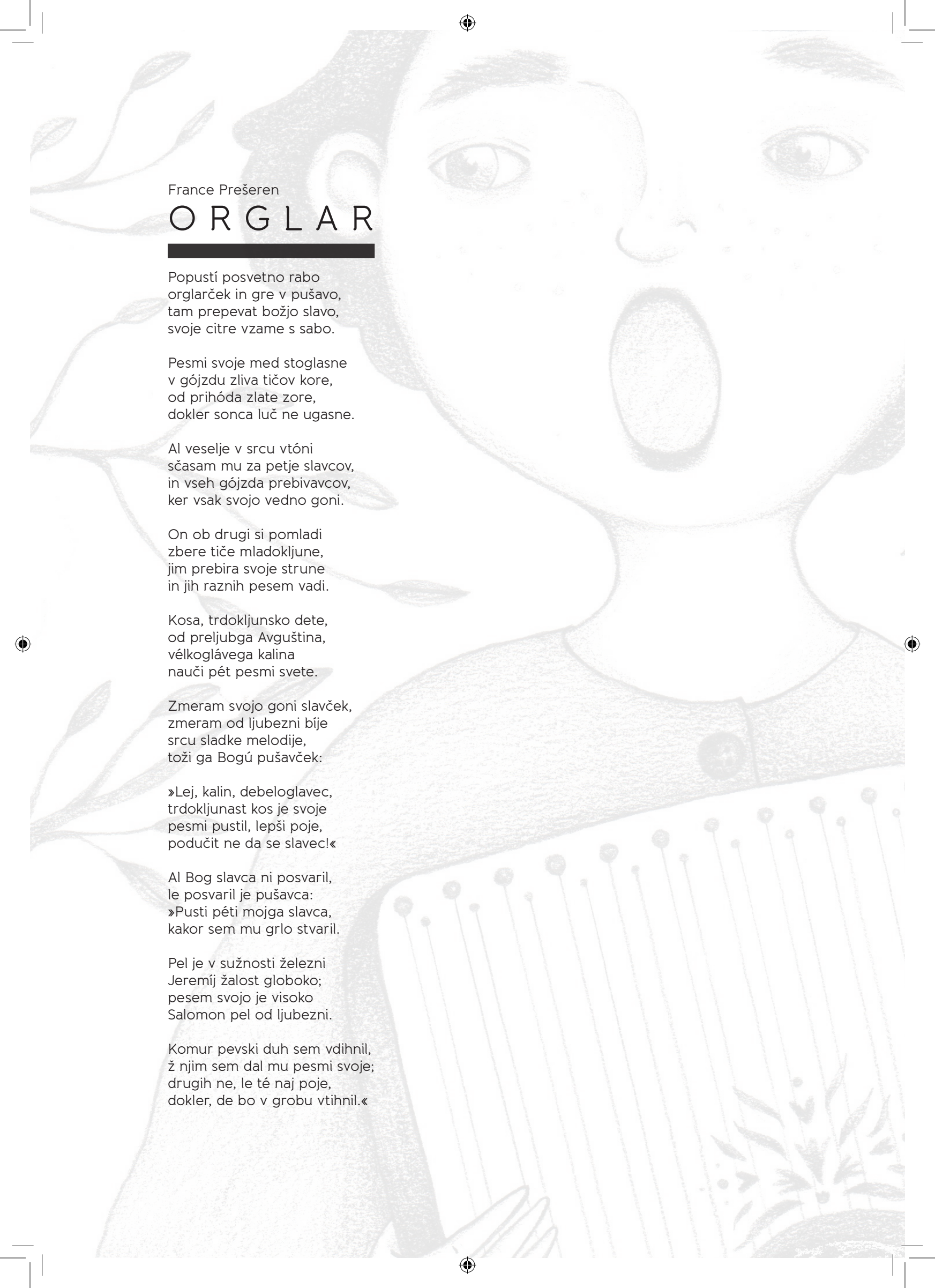
Hvala g. ravnatelju za spodbudo, da naj svoja doživetja, misli, spomine in nova spoznanja, ki se nam utrinjajo tekom obiskovanja orglarske šole, vendarle spravimo tudi na papir. Si jih na ta način podelimo med seboj in podarimo še drugim. Hvala celotni uredniški ekipi, Aleksandri in Manci, za vztrajno zbiranje, pisanje in pregledovanje prispevkov. Hvala Luciji, brez katere naš Orglarček ne bi dobil tako lepe podobe in skladne urejenosti. Hvala tudi Medardu, ki bo nedvomno poskrbel za to, da bo glasilo kmalu dostopno tudi na spletni strani naše šole. Hvala vsem, ki ste sodelovali s prispevki ali kakorkoli pripomogli, da je Orglarček v novi, izvirni podobi ugledal luč tega sveta. Naš véliki slovenski poet se tega gotovo ni nadejal, upam pa, da tudi on z navdušujočim odobravanjem zre z višav na naše delo, da nas ne bo hudomušno ozmerjal s kopitarji, ampak razumel, kje nas čevlji žulijo.

Do izida naslednje številke nas (zaenkrat!) loči še kar veliko časa. A nikar ne pozabite v naslednjih mesecih prisluhniti ptičjemu petju in drugim čudovitim zvokom narave in nikar ne pozabite vzeti s seboj svojih najljubših "citer," ko boste pocitrali prtljago ter odšli na kakšen daljši počitniški oddih.

Naj bo delo, ali počitek, naj vam Orglarček polepša marsikateri trenutek ter v vas krepi pisateljsko, pesniško, skladateljsko, oziroma vsakršno iskrivo ustvarjalno in doživljajsko žilico.

• URBAN DEBEVEC

*Prostor za beležke,
zamisli za prihodnjo številko...*

France Prešeren

ORGLAR

Popustí posvetno rabo
orglarček in gre v pušavo,
tam prepevat božjo slavo,
svoje citre vzame s sabo.

Pesmi svoje med stoglasne
v gójzdu zлива tičov kore,
od prihóda zlate zore,
dokler sonca luč ne ugasne.

Al veselje v srcu vtóni
sčasam mu za petje slavicov,
in vseh gójzda prebivavcov,
ker vsak svojo vedno goni.

On ob drugi si pomladi
zbere tiče mladokljune,
jim prebira svoje strune
in jih raznih pesem vadi.

Kosa, trdokljunsko dete,
od preljubga Avgústina,
vélkoglávega kalina
nauči pét pesmi svete.

Zmeram svojo goni slavček,
zmeram od ljubezni bíje
srcu sladke melodije,
toži ga Bogú pušavček:

»Lej, kalin, debeloglavec,
trdokljunast kos je svoje
pesmi pustil, lepši poje,
podučit ne da se slavec!«

Al Bog slavca ni posvaril,
le posvaril je pušavca:
»Pusti pétí mojga slavca,
kakor sem mu grlo stvaril.

Pel je v sužnosti železni
Jeremíj žalost globoko;
pesem svojo je visoko
Salomon pel od ljubezni.

Komur pevski duh sem vdihnil,
ž njim sem dal mu pesmi svoje;
drugih ne, le té naj poje,
dokler, de bo v grobu vtihnil.«